

LITOSTROJ

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TITOVH ZAVODOV LITOSTROJ

VSEMU DELOVNEMU KOLEKTIVU IN VSEM SVOJIM SODELAVCEM ČESTITA OB NOVEM LETU 1961 UREDNISTVO ČASOPISA Z ZELJO, DA BI V PRIHODNJEM LETU SODELOVALI SE TESNEJE!

LETO I.

LJUBLJANA, DECEMBRA 1960

ŠTEVILKA 12

GLAVNI DIREKTOR IVAN KOGOVŠEK O PLANU ZA LETO 1961 IN O NAŠIH PERSPEKTIVAH

V boj za 20 milijard

Plan za leto 1961 je sprejet v času, ko se dajo vnesti vanj še neki popravki. Značilno zanj je, da govori tudi o naših potrebah po delovni sili, oziroma da je v njem navedeno, kako jo je treba pripraviti za proizvodna delovna mesta zaradi kompletiranja druge izmene. Zaradi manjših turbin, ki se zaključujejo za turbinsko proizvodnjo, se moramo preusmeriti tako, da bomo težje strojne kapacitete krili z deli za cementarne in železarne. Pričakujemo namreč večja naročila za rekonstrukcijo in povečanje železarn na sploh. Planirana količina proizvodnje v letu 1961 — to je 11.700 ton — seveda še ne predstavlja optimalnih količin, ki jih lahko podjetje doseže z uvajanjem organizacijskih in tehnoloških izboljšav.

V ta namen bo treba že v začetku leta urediti za proizvodnjo talnih in nadtalnih transportnih sredstev 3. polje pločevinarne. S tem bomo dobili prostor za montažo Dieslovih motorjev na 13. polju obdelovalnice, kar bo nujno spričo predvidenih naročil. Med srednjo ladjo pločevinarne in 3. polje bomo postavili vmesno steno, v glavnem iz stekla, tla pa bomo asfaltirali. V tej novi delavnici si zamišljamo povečano izdelovanje opreme z ustreznim strojnim parkom. Tako bomo dosegli boljše izkoriščanje razpoložljivih delavniških površin in omogočili hitrejši razmah Dieslove motorne proizvodnje na 13. polju.

Za rekonstrukcijo, ki jo predvidevamo, smo Investicijski banki izročili podrobne elaborate za livarno jeklene litine, Jugobanki pa za Dieslovo motorno proizvodnjo. Predvidevamo večji izvoz naših izdelkov in nekaterih polizdelkov v zahodne države, s čimer bomo prišli do potrebnih deviz. Razgovori za te posle so v teku in nam lepo obetajo.

Znano je, da se pripravljajo novi predpisi o delitvi dohodka med podjetjem in skupnostjo, kar naj poslovanje gospodarskih organizacij postavi na ekonomske osnove. V tem pogledu ima Litostroj nekaj težav, ker ima v svojih zgradbah vračunane previsoke postavke osnovnih sredstev, kar pomeni znatno obremenitev dejanskih stroškov podjetja. Zato bo nujno treba realizirati že vloženi investicijski elaborat za rekonstrukcijo oz. za povečanje strojnih zmogljivosti in izdelati še elaborat za rekonstrukcijo livarne sive litine in novih strojnih naprav za proizvodnjo hidravličnih in mehanskih reduktorjev, obdelovalnih strojev, črpalk in opreme za proizvodnjo Dieslovih motorjev. Z novimi investicijami v petih letih bi podjetje povečalo vrednost osnovnih sredstev za 3 milijarde, kar bi omogočilo uresničevanje obsežnega programa proizvodnje, ki ga predvideva naš petletni plan, oziroma še več, da bi dokončno eliminirali vprašanje rentabilnosti vloženih sredstev in bi dosegli proizvodnjo v vrednosti 20 milijard letno. To je realna postavka po sedanji situaciji, če upoštevamo realizacijo 7,5 milijarde v letu 1961 ter vložena osnovna in obratna sredstva, pri čemer je treba povedati, da se nam obratna sredstva komaj enkrat obrnejo, kar je seveda mnogo premalo. Z novimi investicijami in vzporednim in sorazmernim povečanjem delovne sile bi se osnovna sredstva povečala za 3 milijarde. Dosežena vrednost proizvodnje pa bi bila 20 milijard, to se pravi, da bi bilo razmerje vložnega kapitala v osnovna sredstva nasproti vrednosti proizvodnje mnogo ugodnejše, saj bi v teku 5 let dosegli razmerje 1:2. Z modernizacijo strojne opreme in njenim kompletira-

njem bi dosegli prej tudi mnogo večjo vrednost proizvodnje.

Podjetje ima probleme tudi glede politike investiranja oziroma nakupovanja industrijske opreme v tujini, predvsem hidroenergetskih strojnih naprav na kredit.

Zelim še poudariti, da bomo morali v zvezi s povečanimi nalogami v prihodnjem obdobju temeljito izboljšati organizacijo dela in delovno disciplino ne le z administrativnimi posegi v proizvodnjo, temveč bo treba vso gospodarsko obremenitev v podjetju razporediti tako, da bo delavec sam razporejal svoje delo in se bo sam boril za boljše lastno organizacijo na svojem delovnem mestu v okviru splošne tovarniške organizacije in si tako vsestransko sam prizadeval za dvig proizvodnosti, brez česar si pravega vzpona proizvodnje ne moremo predstavljati.

V zvezi z izjavo glavnega direktorja Ivana Kogovška o planu za leto 1961 in našimi perspektivami objavljamo izveček iz pisma, ki ga je poslalo naše podjetje odgovornim gospodarskim činiteljem.

Pred kratkim so zastopniki našega podjetja dobili na zasedanju Zvezne ljudske skupščine v Beogradu zagotovilo, da se bodo odslej naprej upoštevali naši interesi tudi v zvezi s spodaj naznačeno problematiko, ki je vredna premisleka.

Jugoslovanska podjetja »Rade Končar«, »Metalna«, »Litostroj« in druga te vrste imajo v svojem programu kot osnovno nalogo proizvodnjo opreme za hidroenergetsko, termoenergetsko in druga postrojenja bazične industrije. Samo omenjena tri podjetja so v povojnem času, čeprav še vsa tri v izgradnji, izročila nad 200 enot v skupni instalacijski moči okoli 2.000.000 KM. S tem so dosegla velike izkušnje in dokazala, da so sposobna graditi kompletne hidroenergetske strojne opreme enakih kvalitet kot inozemska podjetja.

V tej industriji je zaposleno približno 9.000 specializiranih delavcev, inženirjev in projektantov.

V zadnjih letih se vse bolj prakticira izkoriščanje inozemskih kreditnih sredstev za izgradnjo domačih investicijskih objektov, kar je nedvomno pozitiven činitelj, s katerim lahko pospešimo izgradnjo in razvoj naše domovine. Praksa pri pogajanjih in angažiranju kreditnih sredstev pa je privedla omenjena podjetja v zelo neugoden položaj glede možnosti sodelovanja domače industrije pri takih investicijskih objektih. Uvedli so prakso, da vodijo pogajanja direktno z inozemskim dobaviteljem brez sodelovanja naše domače strojegradnje. Sistem HE Trebišnjice je že v celoti izročen v inozem-

srečno
uspehov in plodov
halna novo leto

Foto: Peter Kocjančič

stvo s specialnim kreditnim aranžmanom z DFL, ki avtomatsko izključuje domače izvajalce, direktno in indirektno, vtem ko se pogajanja za HE Senj, HE Bajina Bašta, HE Rama itd. vodijo na isti osnovi.

Podsekretar v ameriškem zunanjem ministrstvu g. Dillon je ob obisku v našem podjetju izrecno poudaril, da ZDA sprejemajo sodelovanje jugoslovanske industrije pri njihovih kreditiranjih, tako pri nas, kakor tudi v inozemstvu. Ob priliki odhoda iz naše domovine je g. Dillon to izjavo ponovno potrdil. Z drugimi besedami, domača strojegradnja bi se po njegovem mišljenju mogla pojaviti na licitacijah kot enakovreden sodelavec drugih konkurenčnih podjetij, in to na domačem in inozemskem tržišču. Zaradi tega ni problemov s strani, niti nimamo problemov z inozemskimi podjetji, ki so prav tako pripravljena sodelovati z nami pod najbolj ugodnimi pogoji, če je to potrebno. Naši investitorji pa se v takšnih primerih na vse načine izogibajo sodelovanju z našo domačo industrijo.

To stališče naših investitorjev in gospodarskih krogov je povsem nerazumljivo celo naši konkurenici v inozemstvu, ki dobro pozna

naše tehnične zmogljivosti.

O priliki pogajanj za HE Trebišnjico, kakor tudi za druge objekte, so podjetja, ki so sodelovala na licitaciji, obiskala Litostroj in ocenila njegovo sposobnost. Z velikim začudenjem so prosili za pojasnila, zakaj Litostroj ne sodeluje na tej licitaciji. Firme Charmilles, Voith, Riva, KMW in NOHAB so same ponudile Litostroju sodelovanje pri naročilu. Podjetje Riva, ki je dobilo na licitaciji objekt Grančarevo, je ponovilo svojo pripravljenost za sodelovanje z Litostrojem, kolikor to odobri investitor. Investitor Trebišnjice pa take soglasnosti še ni dal.

Domača podjetja so zaradi tega v neugodnem položaju, ki se izraža med drugim tudi v temle:

1. Neekonomično izkoriščanje razpoložljivih zmogljivosti strojnega parka in specializiranih kadrov, ki jih je treba uporabljati za druga neustrezna dela, tako da se s tem izgublja kontinuiteta na specialnem področju.

2. S tem se nam povzroča ogromna škoda, ker izgublamo reputacijo in reference pri nastopanju na raznih tržiščih. Težko je pričakovati od inozemskih kupcev, da bi bili pripravljeni kupiti opremo pri nas, če naši in-

vestitorji to odbijajo in naročajo opremo v inozemstvu. Naša konkurenca to dejstvo spretno izkorišča in nam tako v visoki meri otežkoča izvoz.

3. Nemogoč je nadaljnji tehnični razvoj po tej veji proizvodnje, hkrati pa upada konkurenčnost na inozemskih tržiščih.

Strojna podjetja, zlasti omenjena tri, so bila zgrajena posebej v ta namen in njihova oprema ne dopušča ekonomične preorientacije na drugo dejavnost, a vanje so vložena tudi ogromna sredstva. Postavlja se vprašanje, ali je v interesu naše skupnosti, da se ta ogromna sredstva, ki so investirana, zavržejo. Dalje se postavlja vprašanje perspektive tehničnega osebjja, ki je svojo strokovno dejavnost povežalo na to vrsto proizvodnje. Če se bo ta praksa uvedla tudi v drugih vrstah proizvodnje, lahko razpravljamo o proizvodnih perspektivah jugoslovanske strojegradnje na splošno.

S pravilno politiko izkoriščanja inozemskih kreditov bi lahko dosegli večkratne koristi:

1. dosegli bi hitri in višji vzpon tehničnega in gospodarskega razvoja naše dežele;

(Nadaljevanje na 2. str.)

O VZDRŽEVANJU OSNOVNIH SREDSTEV

Ko se stroj pokvari, je prepozno

Eden izmed važnih činiteljev oziroma pogojev za izpolnjevanje vsakoletnih planskih nalog je nedvomno stanje strojev in naprav, katerih brezhibnost funkcioniranja in čim manjše število zastojev omogočata, da se odstotek izkoriščanja teh naprav dvigne čim više in s tem omogoči proizvodnim enotam njih pravilna uporaba.

Pri popravilih oziroma vzdrževanju strojev in naprav poznamo v glavnem dva načina:

1. starejši način vzdrževanja je v tem, da se popravila stroja ali naprave lotimo takrat, kadar se na njem pokaže defektnost, ki je lahko v zlomu nekega dela ali pa v preveliki obrabi, kar ima za posledico netočnost in ostale pomanjkljivosti.

2. novejši preventivni sistem vzdrževanja, ki je danes uveden v modernih podjetjih in katerega prednosti so dobro znane tehničnemu svetu.

Bistvo preventivnega sistema je v tem, da se neki del stroja ali sklop strojnih delov tega stroja predčasno zamenja, in to v času, ko še ne pride do lomov ali prevelikega iztrošenja. Po tem načinu moramo torej po izkušnjah, ali pa, kar je še boljše, po evidenci zastojev in njihovih vzrokov določiti na stroju tiste dele, na katerih najprej pride do nedostatkov; statistično ugotoviti, v kakšnem času so se ti deli lomili ali preveč obrabili, nakar določimo življenjsko dobo stroja ter iz tega dobo zamenjave, ki pa je seveda za določen verjetnostni čas krajša.

S to predčasno zamenjavo preprečimo skoraj vedno večje popravilo, ki bi sicer ob zlomu sledilo zaradi tega, ker zlom enega dela stroja navadno poškoduje še sosednje elemente, tako da je obseg popravila vsekakor večji kot bi bil pri pravočasni izmenjavi obrabljenega elementa.

Osnovna prednost preventivnega sistema v vzdrževanju je zanjeta z naslednjimi faktorji:

1. minimalni časi zastojev stroja zaradi popravil;
2. minimalni obseg popravil;
3. maksimalna časovna možnost izkoriščanja stroja;
4. minimalna potrebna kapaciteta vzdrževanja delavnic pri najmanjši porabi materiala za popravila.

Pri vseh teh prednostih se moramo seveda zavedati, da jih lahko uživamo takrat, kadar so za tak način dela pripravljene vse okoliščine s strani proizvodnje in s strani vzdrževalne službe, ki imajo svoj skupni interes, obdržati osnovno sredstvo med proizvodnjo v najboljšem stanju. Ta skupni interes se mora s strani proizvodnje pokazati v razumevanju dela vzdrževalne službe in v pravilnem upravljanju z osnovnimi sredstvi. Vzdrževalna služba pa mora v čim večji meri biti zainteresirana na skrajšanju in kvaliteti popravil strojev in naprav.

Da bi tudi pri nas začeli čim uspešneje reševati problematiko vzdrževanja osnovnih sredstev, smo se že lotili določenih načinov

dela v tem smislu. Predlogu letnega plana proizvodnje bomo dodali obdelan plan remontov in večjih popravil osnovnih sredstev, tako da bodo proizvodne enote postavile svoje zaželeno termine za popravila, ki jih bo nato vodstvo proizvodne enote 06 vskladilo sporazumno z njimi in po teh zaželenih terminih izdelalo operativne plane popravil z navedbo potreb materiala, ljudi in potrebnih ur.

Hkrati bomo pristopili k evidentiranju zastojev, tako da bomo po analizah ugotavljali vzroke in jih skušali odpravljati, kolikor se le da.

Nabava najnujnejšega reparaturnega materiala in rezervnih delov bo omogočila krajša popravila in hkrati dajala pogoj za uvedbo preventivnih mer v delu vzdrževalne službe. Prav tako se bo vzdrževalna služba v bodoče morala s svojo maksimalno zmogljivostjo orientirati na manjša nujna popravila v času nedelj in praznikov, posebno še v takih primerih, ko s prazniki pridobimo po več dni skupaj.

S temi nekaj mislimi o bodočem delu naše vzdrževalne službe sem želel opozoriti na dejstvo, da bo podjetje v najkrajšem času pred velikimi nalogami, ki jih bo nujno treba rešiti, saj bo povečana proizvodnja zahtevala čim boljše usposobljenost vseh naših strojev in naprav.

Inž. Vinko Čižman,
tehnični direktor

OB NOVEM LETU ČESTITAJO:

DELOVNEMU KOLEKTIVU TITOVIH ZAVODOV LITOSTROJ ČESTITAJO: ZVEZA KOMUNISTOV, DELAVSKI SVET, UPRAVNI ODBOR, LJUDSKA MLADINA SLOVENIJE, SINDIKALNA ORGANIZACIJA IN ŠE POSEBEJ UPRAVA NAŠEGA PODJETJA IN MU ŽELIJO V NOVEM LETU ZDRAVJA, SREČE IN ZADOVOLJSTVA IN ŠE VEČ MOČI ZA IZPOLNITEV VELIKIH OBVEZNOSTI, KI NAS ČAKAJO V PRIHODNJEM LETU!

★

UREDNIŠTVO NAŠEGA ČASOPISA ŽELI SREČNO NOVO LETO 1961 VSEM ČLANOM NAŠEGA KOLEKTIVA, KI SLUŽIJO VOJAŠKI ROK, VSEM UPOKOJENCEM IN VSEM TISTIM TOVARIŠEM, KI SO NA DALJŠEM BOLNIŠKEM DOPUSTU!

★

KRAJEVNA ORGANIZACIJA SZDL LITOSTROJ ČESTITA V IMENU VSEH DRUŽBENIH IN POLITIČNIH ORGANIZACIJ ČLANOM STANOVANJSKE SKUPNOSTI TERENA LITOSTROJ IN JIM ŽELI V NOVEM LETU 1961 MNOGO SREČE IN ZADOVOLJSTVA!

★

KOLEKTIV DELAVSKE RESTAVRACIJE LITOSTROJ ČESTITA OB NOVEM LETU 1961 VSEM SVOJIM ABO-NENTOM IN CELOTNEMU KOLEKTIVU IN JIM ŽELI V PRIHODNJEM LETU MNOGO SREČE IN ZADOVOLJSTVA.

★

ČESTITKAM ZA NOVO LETO 1961 SE PRIDRUŽUJE TUDI UPRAVA KINA LITOSTROJ

Z MLADINSKE KONFERENCE

Več razumevanja za mladino

PA TUDI MLADINA BO MORALA NA VSEH PODROČJIH KREPKEJE POPRIJETI, ČE HOČE, DA JO BODO UPOŠTEVALI KOT SI ŽELI

Dne 20. novembra je bila v veliki dvorani kina Litostroj letna konferenca članov mladinske organizacije, na kateri so mladinci podali obračun svojega dela v preteklem letu. Mladino Litostroja so pozdravili predstavniki mladinskih aktivov iz Prvomajske, Rade Končarja, Tomosa, Uljanika, STT, Metalne, Iskre in Železarne Jesenice. Prav tako so se odzvali vabilu razni politični delavci mladinskih aktivov in mladinskih političnih organizacij iz Ljubljane ter predstavniki podjetja in organi delavskega samoupravljanja. Pripomniti je treba, da bi bila lahko udeležba znatno večja, saj šteje mladinska organizacija v Litostroju 14 aktivov s 610 člani.

Predsednik mladinskega aktiva tov. Mihael Žilavec je naj-

prej omenil velik pomen dela, ki ga je imela jugoslovanska delegacija pod vodstvom maršala Tita na XV. zasedanju generalne skupščine OZN, nato pa je pod-

starejšimi predpostavljanimi so ugotovili, da še vedno niso najboljše. Navedli so primere, ko je moral kak član mladinskega aktiva to ali ono nujno opraviti ali

Mladinci so pozorno sledili razpravi

črtal prispevek naše mladine pri izpolnjevanju planskih nalog podjetja. Kljub temu bo treba še bolj poprijeti za delo, da bo plan podjetja do konca leta v celoti dosežen. Iz poročila in razprav je bilo razvidno, da so organizacijske spremembe v podjetju in uvedba novega sistema nagrajevanja precej razgibale delo mladine, saj se vsi zavedajo, da bodo proizvodne enote sposobne ustvariti močnejšo materialno osnovo za povečanje proizvodnje in delovne storilnosti, za boljše kakovost in zmanjšanje proizvodne cene, a s tem tudi za povečanje osebnih dohodkov.

Glede medsebojnih odnosov med mladimi in med nekaterimi

ČESTITKA IZ PAKISTANA

Kolektiv zunanje montaže našega podjetja v Gujranwali v Pakistanu nam je poslal telegram, v katerem je čestital bratstvu kolektivu Litostroja za Dan republike.

Op. uredništva: Kolektiv Litostroja se Vam za čestitke najlepše zahvaljuje in Vam želi v novem letu 1961 mnogo, mnogo delovnih uspehov.

»Kolektivna solidarnost«

Meseca novembra smo ustanovili v našem podjetju »Kolektivno solidarnost« (Društvo zavarovancev za primer smrti). Na pobudo tovarniškega sindikata smo že pričeli odtegovati vsem članom sindikalne podružnice po 20 din na mesec za pomoč svojcem umrlih članov našega kolektiva.

Namen te humane akcije je, da nudi svojcu umrlega v čim krajšem času denarno pomoč za izredne stroške v zvezi s pogrebom in ureditvijo groba.

Za uspešno izvedbo te akcije je bil potreben pristanek vseh in vsakega člana posebej, ki se je s podpisom obvezal, da mu lahko pri vsakem rednem izplačilu odtegnejo znesek 20 din.

Nadalje smo dosegli to, da je vsak novodošli član kolektiva tudi član »Kolektivne solidarnosti«.

Za organizacijsko stran te akcije je bilo več predlogov. Sestavili so tudi pravilnik, ki pa je bil tako obširen in razčlenjen, da ga je tovarniški odbor »Kolektivne solidarnosti« zavrnil in se omejil samo na to, da nudi iz zbranih sredstev enkratno pomoč svojcem umrlega člana, zaposlenega v kolektivu, v višini 50 tisoč in za ženo oziroma moža, ki ni zaposlen v Litostroju, 30 tisoč dinarjev.

Zavedamo se, da je to šele začetek organizirane akcije in še nismo zajeli v društvo naših upokojujencev, ki so tudi močno zainteresirani za vpis v organizacijo. Glede tega se bomo morali še pogovoriti z zaupnikom upokojujencev, da bi našli pravo obliko sodelovanja.

Ker je akcija »Kolektivna solidarnost« z novembrom 1960 že aktivna, je s tem odpadla vsaka neorganizirana nabiralna akcija za umrle člane kolektiva. B.

bora lahko nemoteno politično delali v prostem času. Tudi letos mladina uspešno sodeluje v organih delavskega samoupravljanja in njihovih komisijah. V delavski svet podjetja je bilo letos izvoljenih 23 mladincev, medtem ko jih je bilo v prejšnjem delavskem svetu samo 6.

Tudi za strokovni dvig mladincev je bilo preteklo leto precej napravljenega. Z uvajanjem v delo na novo sprejetih delavcev, s priučevanjem in stažiranjem, s tečajmi za polkvalificirane in visokokvalificirane delavce in z uvedbo posebnega oddelka v okviru TSS, se bo precej dvignila strokovna usposobljenost, zlasti mlajših delavcev.

Iz poročila org. sekretarja je bilo razvidno, da je v podjetju še precej mladine, ki se še ni vključila v mladinsko organizacijo. Od približno 1000 mladincev v podjetju jih je vključenih v organizacijo le 610. V preteklem letu je bil najboljši aktiv oni iz Pločevinarne. Mladina je z uspehom sodelovala pri športnih tekmovanjih, kulturnem delu in raznih delovnih akcijah.

V živahni razpravi so mladinci izrazili željo, da bi se delo mladincev še bolj poživilo in da bi se mladini zagotovila večja denarna sredstva. Ob zaključku konference so bili najboljši člani obdarovani s praktičnimi darili, hkrati pa so udeleženci konference izvolili novi komite.

S-e

V boj za 20 milijard

(Nadaljevanje s 1. strani)

2. domači strojogradnji bi omogočili uspešnejše nastopanje na licitacijah za objekte v domovini in inozemstvu;

3. dosegli bi boljše tehnično sposobnost naših podjetij, prav tako pa bi dosegli tudi večjo konkurenčno sposobnost za nastopanje na inozemskih tržiščih.

To je zlasti važno tam, kjer Jugoslavija nudi svoje kredite kot tehnično pomoč nerazvitim deželam, s posebnim poudarkom na izgradnji energetskih objektov in bazične industrije.

Časopis »Litostroj« izhaja mesečno v nakladi 4000 izvodov — Ureja ga uredniški odbor — Odgovorni urednik Peter Likar — Telefon uredništva 33-511 interno 343 in 458 — Cena posamezni številki v prodaji 10 din — Poštnina plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska tiskarna ČZP »Primorski tisk« v Kopru

Tovariš TITO se je zahvalil

Te dni smo prejeli pismo, ki nam ga je poslal generalni sekretar Zveze komunistov Jugoslavije Josip Broz Tito, in v katerem se nam zahvaljuje za pozdravno pismo, ki smo mu ga poslali z nedavne letne konference ZK. Takole piše:

»Dragi tovariši! Toplo se Vam zahvaljujem za pozdrave, ki ste mi jih poslali z Vaše redne letne konference Zveze komunistov in Vam želim mnogo uspeha pri delu za teoretično in politično dviganje, kakor tudi pri vsakodnevnih naporih, ki jih vlagate za napredek Vašega kolektiva in celotne socialistične skupnosti.«

Mlinica cementa v Anhovem - stekla

Po uspešno končani montaži in po večkratnem poskusnem obratovanju je stekla nova mlinica cementa — izdelek naše tovarne. Celotno postrojenje sicer ni samo delo naših projektantov, konstruktorjev in delavcev, ker je mlinico naše podjetje izdelalo delno v sodelovanju z renomirano švicarsko firmo Escher-Wyss iz Züricha, je pa kvalitetni izdelek naše tovarne, na katerega smo upravičeno lahko ponosni.

Mlinica cementa v Anhovem je mlinica, ki proizvaja cement v sklenjenem — zaprtem kroženju. Vsa dosedanja postrojenja pri nas proizvajajo cement običajno z daljšimi večprekatinimi mlinci odprtega tipa. V takih mlincih se dodajana surovina (navadno klinker, žlindra in mavec) v posameznih prekatih toliko zmelje, da prihaja iz zadnjega prekata že gotov cement. Mlinica cementa v Anhovem dela s kapaciteto 20 do 24 t/h, kar je odvisno od kvalitete dodajane surovine, posebno klinkerja. Za razliko od prej navedenih mlinov odprtega tipa so mlinci zaprtega tipa mletja veliko krajši. Mlin za cementarno Anhovo je dvoprekatin. Surovino klinker, žlindra in mavec dodajamo z dozirnimi tehtnicami, pritrjenimi na bunkerje, napolnjene z ustreznimi materiali. Dodajani material prihaja skozi vstopni lijak v notranjost mlina. V prvem, krajšem prekatu se material grobo melje; v drugem, daljšem prekatu pa je mletje finejše. Tako zmleti material — zdrob prihaja preko zvezne cevi med izstopnim ohišjem in pridejo skozi izstopni kanal na prosto. S korčnim elevatorjem dvigamo zdrob cementa na potrebno višino, od koder ga običajno z zračno drčo transportiramo naprej v sipalni vejalnik. V sipalnem vejalniku se zdrob cementa separira, drobnejše delce povleče zračni tok ventilatorjev v vejalniku s seboj in jih izloča ob zunanji steni vejalnika. Ti delci padajo na dno vejalnika, od koder odhajajo kot končni produkt — gotov cement; bolj grobi delci, katerih zračni tok ne more vzeti s seboj, pa padajo na notranji stožčasti del in se vračajo skozi izstopno cev vejalnika ter vstopni dijak mlina v prvi prekat mlina. Proces mletja vračane materiala se ponavlja skupno s stalno dodajanim materialom.

Proces mletja nam ustvarja porast temperature v notranjosti mlina. Tako ustvarjeno toploto delno dovajamo z zračnim tokom ventilatorja, postavljenega za filtrom. Delci cementa, ki jih zračni tok v notranjosti mlina vzame s seboj, se v filtru izločajo in odvajajo kot končni produkt v silose ali pa jih vračamo (odvisno od finoče tega materiala) nazaj v korčni elevator. Od delcev cementa očiščeni zrak odhaja iz filtra skozi izstopno cev ventila-

torja na prosto. V obeh prekatih so kot mlevna telesa krogle, 80 do 100 mm premera v prvem prekatu in 40 do 60 mm v drugem prekatu. Skupna teža teh krogel znaša približno 50 ton. Notranjost mlina je obložena z različno oblikovanimi obložnimi ploščami iz jeklene litine, odporne proti obrabi (12 do 14% Mn litine ali tudi trde litine — »Hartguss«).

V gornjem sestavku smo spoznali proces mletja v mlinici cementa po sistemu v sklenjenem kroženju. Ne le da nam taka postrojenja dajejo kvaliteto cementa z bolj enakomerno zravitostjo, tudi poraba vložene električne energije po toni proizvedenega cementa je veliko manjša.

Regulacija finoče cementa je mogoča med samim obratovanjem mlinice s prestavitvijo zasunov v sipalnem vejalniku (pri novejših izvedbah s spremembo števila

vrtljajev posebnih rotirajočih lopatic v notranjosti sipalnega vejalnika); razen tega ni potrebna nobena sprememba polnitve mlevnih teles pri prehodu na mletje cementa specialnih kvalitet. Te in še druge nenaštete posebnosti (enostavna zgradba, manjša obraba mlevnih teles itd.) mlinice cementa sklenjenega sistema nam dajejo velike prednosti v primerjavi z mlinicami vezanega sistema. To je pokazala praksa vsepovsod, kjer so taka postrojenja v inozemstvu že postavljena. Enako je pričakovati tudi od postrojenj, ki jih je izdelal Litostroj in ker že obratujejo, oziroma jih bomo v bližnji bodočnosti spustili v obratovanje. Že dokazane prednosti bomo v bodoče z lastnimi dodelavami izboljšali in s tem tudi v naši državi doprinesli svoj delež k hitremu razvoju naše cementne industrije. inž. Pentek

Montaža avtožerjava 6t je zaključena

S proizvodnim programom za l. 1960 je naše podjetje prvič bolj smelo poseglo na proizvodna področja, ki dotlej niso pomenila pomembne dejavnosti v podjetju. Eno izmed teh so talna transportna sredstva. Začelo se je z izdelavo prototipov za različne nove izdelke. Na zadnjem izmed teh prototipov — avtožerjavu 6 t — je te dni montaža delavnice talnih transportnih sredstev zaključila delo. Žerjav bo sedaj začel s poskusnim obratovanjem. Namen tega obratovanja je, da ugotovimo lastnosti žerjava, zlasti, če so njegove sposobnosti v skladu s predvidevanji projektantov, ali ima kašne nedostatke in kateri so vzroki teh nedostatkov. Pred pripravo dokumentacije za nadaljnjo proizvodnjo je vse te ugotovitve treba zbrati in upoštevati.

Projektant žerjava je Industrijski biro v Ljubljani, kateremu je Litostroj to nalogo poveril, ker tokrat lastne kapacitete projektantskega in konstruktorskega kadra niso bile na razpolago.

Žerjav je montirala monterska grupa tov. Jutrška pod vodstvom delovodje tov. Stiftraja.

Ne bi se ob tem spuščali v ugotavljanje, zakaj smo z izdelavo prototipa zakasnili več kot pol leta. Samo mimogrede bi omenili težave z materialom, predvsem z zobniki, katerih dobava se je zakasnila več mesecev.

Avtožerjav je izdelan kot polnovrtljivi žerjav, to je, vrti se ves zgornji del žerjava z ročico in kabino za voznika. V tem se razlikuje od manjšega 4 t avtožerjava, ki je izdelan kot delno vrtljivi žerjav ter se vrti samo ročica, medtem ko kabina ne sledi vrtenju ročice.

Za pogon služi 4-cilindrski Deutzev Dieslov motor z močjo 64 KS. Vožnja je mogoča v 5 prestavah

naprej in nazaj. Največja hitrost je 20 km/h. Nosilnost žerjava je 6 t pri ročici 3 m.

Pogon na gnana kolesa je mehaničen.

Kolesa so opremljena s posebnimi varovalnimi obroči, ki povečujejo nosilnost gum in preprečujejo prevrnitev žerjava, če guma počí.

Vrtenje in dviganje ročice je hidravlično. V tem ima naš avtožerjav vzor v nemških izvedbah avtožerjavov, ki so v glavnem vsi s hidravličnim pogonom. Angleži gradijo svoje žerjave zla-

6-tonski avto-žerjav med montažo

sti z mehanskim pogonom; takšne izvedbe je 7 t avtožerjav firme Neal.

Žerjav je projektiran tako, da ga je z manjšimi spremembami in razno dopolnilno opremo mogoče uporabiti za razne namene.

Prototip je izveden z ročico dolžine 6,7 m ter možnim podaljškom 3 m. Ročica se dviga hidravlično.

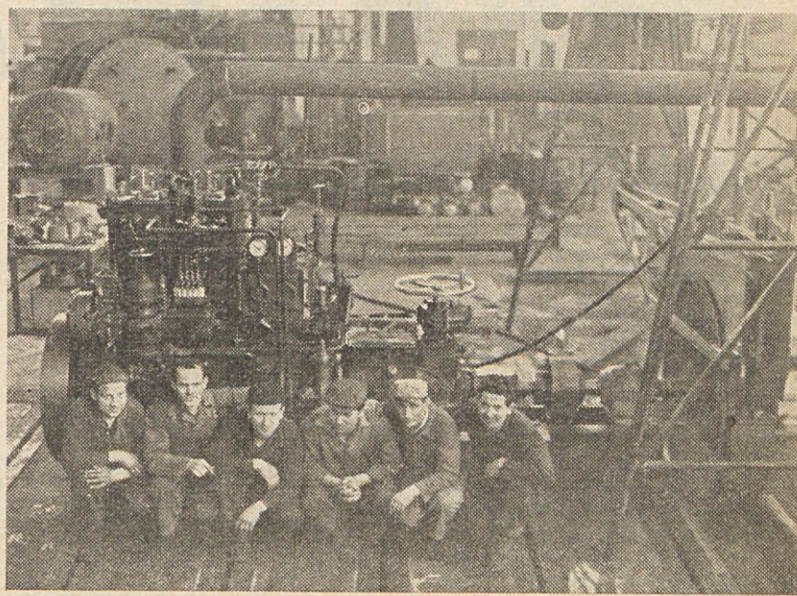
Ostale variante, za katere pa prototipi še niso v delu, bi bile:

- avtožerjav z enostavno ročico, dolžine 8 m z mehanskim dviganjem in spuščanjem ročice;
- avtožerjav s predelano ročico, dolžine 8 m, s 5 podaljški po 2 m, kar bi dalo skupno dolžino ročice 18 m;
- avtožerjav z ročico v obliki labodjega vratu, dolžine 8 m, s 3 podaljški po 2 m, kar bi dalo skupno dolžino ročice 14 m;
- avtožerjav z grabilcem, ki se obesi na kavelj in odpira ročno;
- avtožerjav z enovrtnim grabilcem, pri katerem je odpiranje mehanično;
- avtožerjav z elektromagnetom;
- hidravlični bager s prostornino žlice 350 l za odklop navzgor ali navzdol;
- bager z žlico na vrvi s prostornino žlice 500 l.

Z oceno prototipa bomo morali še počakati, dokler ne bodo zaključeni vsi preskusi in meritve. Čas pa nas sili, da ukrepamo hitro, kajti del proizvodnje talnih transportnih sredstev za leto 1961 obsega tudi avtožerjave 6 t.

inž. Darinko KOLBL

Preizkuševališče za Dieslove motorje

Na novo zgrajenem preizkuševališču je že stekel prvi Dieslov motor iz letošnje serije dvocilindrskih motorjev tipe 340 F, ki jih večje število že čaka na preizkus.

Na preizkuševališču manjka še nekaj uvozne opreme. Ko pa bomo dobili še to, bomo lahko preizkušali tudi velike motorje tipe 490. Dokler preizkuševališče ne

bo še popolnoma opremljeno, jih bomo pošiljali v Uljanik v Pulj in jih tam preizkušali.

Do sedaj smo poslali na preizkus dva 5-cilindrska motorja navedenega tipa. Prvi motor je pri preizkusu pokazal odlične lastnosti in je bil brez težav prevzet. Za drugi motor je preizkus v teku. inž. D. Kolbl

Gradnja črpalk

Črpalke izdelujemo v Litostroju že polnih deset let, vendar smo o tej panogi proizvodnje vse premalo pisali. Nekako v zatišju si je počasi utirala svojo pot. Bolj organizirane proizvodnje smo se lotili šele v letošnjem letu, ko je bil formiran samostojni obrat za gradnjo črpalk v sklopu proizvodnje hidravličnih strojev. Iz bivše prototipne delavnice se je razvila močnejša delavnica za izdelavo črpalk. Dobili smo več strojev, na katerih bomo sčasoma usposobili kader, ki bo specializiran za obdelavo delov črpalk in njih opreme. Kot je vsak začetek težak, tako smo imeli tudi mi v letošnjem letu mnogo težav.

Dobili smo stroje, nismo pa zanje tako imeli kadrov, nismo imeli pravočasno dovolj tehnične dokumentacije, miti ulitkov. Situacija s tehnično dokumentacijo in ulitki je bila urejena že v prvi polovici leta. Dopolnilni kader za stroje pa smo začeli dobivati v drugi polovici leta in ga postopno šolali in uvajali v delo. Že do sedaj smo izdelali mnogo črpalk, ki so pokazale zelo dober uspeh pri obratovanju, kakor na primer črpalne postaje: Beljarica, Kišvara, Jabuka, Čenta, Trilj, Beždan, Asamati, Sir Han in še mnoge druge. V ilustracijo naj navedem samo tehnične podatke črpalne postaje Beždan.

Črpalna postaja je opremljena s tremi propelernimi črpalkami kapacitete 4 m³/sek. pri višini črpanja 1,9 m; poganjajo jih elektromotorji moči 315 KW. To so naše do sedaj največje črpalke.

Mnogo večje in odgovornejše naloge pa nas čakajo v l. 1961. Za Sirijo imamo v izdelavi 3 velike črpalne postaje, opremljene s centrifugalnimi črpalkami kapacitete 700 l/sek. pri višini črpanja 64 metrov. Za področje sistema kanala Dova-Tisa-Donava pa izdelujemo opremo za črpalni postaji Žabalj in Bogojevo. Črpalna postaja Žabalj bo opremljena s propelernimi črpalkami kapacitete 10 m³/sek. pri višini črpanja 2,2 m, s pogonskimi elektro-

motorji moči 500 KW; to bodo največje pri nas izdelane črpalke. Tu so prikazani samo veliki objekti, izdelati pa bomo morali še mnogo manjših črpalk, saj predvideva plan za leto 1961 proizvodnjo 1650 ton črpalk, ki jih izdelujemo po individualnih naročilih 350 ton maloserijske proizvodnje črpalk in 1000 ton proizvodnje armatur.

Pred nami stoje torej še velike naloge in morali bomo storiti vse, da proizvodnjo črpalk čim bolj organiziramo in si še bolj utrdimo sloves o dobri kvaliteti način črpalk. Ivo Cajhen

Pločevinarna in kovačnica

Proizvodna enota pločevinarne in kovačnice je v mesecu novembru končno dosegla svoj tekoči proizvodni plan, če gledamo nanj kumulativno od 1. januarja dalje. »Končno dosegla« pravim zato, ker razen v mesecu aprilu nismo mogli izvršiti predvidenih nalog in je bila situacija vse leto zelo kritična. Najbolj nazorno bo to razvidno iz tehe števil:

mesec: I. — kumulativno doseganje plana: 43%, II. — 66%, III. — 90%, IV. — 105%, V. — 99%, VI. — 92%, VII. — 84%, VIII. — 88%, IX. — 96%, X. — 97%, XI. — 102%.

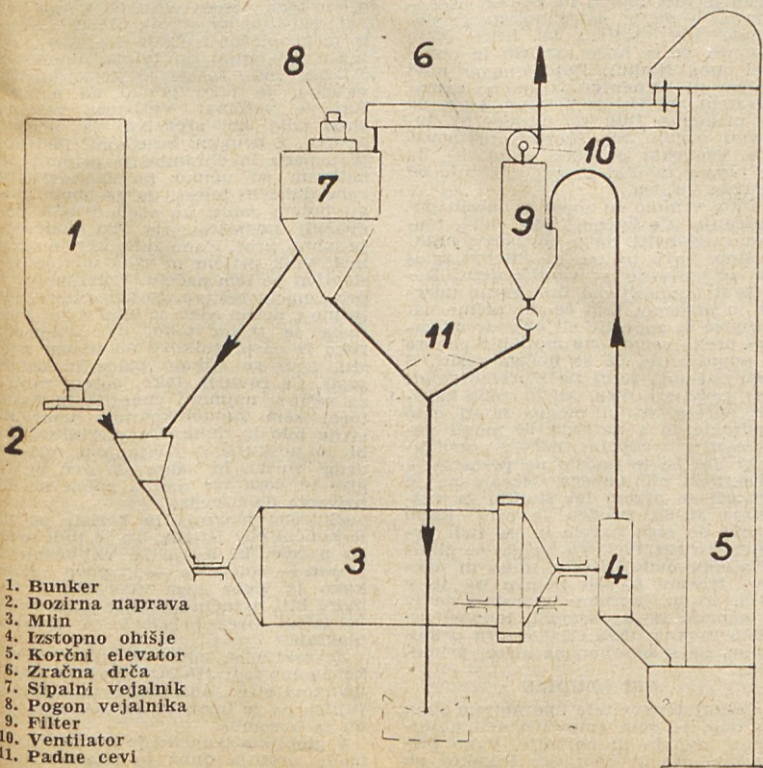
Vzrokov za tako kritično situacijo je bilo več, najvažnejši pa je bil v pomanjkanju tehnične dokumentacije in v pomanjkanju ali prekasni dobavi materiala. Iz omenjenih razlogov smo morali del razpoložljive delovne sile zaposliti na izvenplanskih delih, kar sicer na finančno poslovanje enote ne vpliva negativno, vendar pa je šlo to delo na račun rednih planskih nalog, za katere nismo mogli finalizirati proizvodov v določenih terminih.

Menim, da bo treba v prihodnjem letu posvetiti temu problemu vso pozornost, ker bomo lahko le z nemotenim in forsiranim delom skozi vse leto izvršili svoje naloge, ki bodo znatno večje od letošnjih.

Ob tej priložnosti smatram za potrebno, da se nekoliko dotaknem tudi problemov pomanjkanja opreme, posebno v pločevinarni, ki je kot najmlajši obrat v podjetju grajen v dobi zmanjšanja investicij v vsedravnem merilu tu in tam še premao opremljen, vsaj v primerjavi z drugimi obrati. Spričo uvidevnosti vodstva podjetja kakor tudi ostalih odgovornih sodelavcev je bilo prav, v tekočem letu precej storjenega v tem smislu, še več pa, upam, da bo v prihodnjem.

Martin Einhauer

HEMA NAPRAV V MLINCI CEMENTA

ŠPORT

Medobčinsko športno tekmovanje

Občinski sindikalni svet Ljubljana-Šiška, Komisija za delavske športne igre, je letos v počastitev »Dneva republike« organizirala medobčinska tekmovanja v šahu, kegljanju, streljanju in namiznem tenisu.

Na tridnevnem tekmovanju so sodelovale sindikalne reprezentance občine Centra, Št. Vida, Črnuč in prireditelja.

V kegljanju je zmagala reprezentanca Šiške, v katerem je igralo 8 članov našega kolektiva, Savrič od »Leka« in Ozanič od »Ljubljana-transport«. Dosegli so 763 točk v dveh nastopih (409 + 354), dočim je reprezentanca CENTRA, v kateri je igralo tudi nekaj znanih slovenskih kegljačev (Franc Mlakar, Tršar, Pavel Satler, Ivo Praprotnik), dosegla drugo mesto s 731 podrtimi keglji (332 + 399). Št. Vid je tretji (403 + 318), ČRNUČE pa so zasedle s 550 točkami četrto mesto.

V streljanju so osvojili znani tekmovalci in reprezentanti Fedor Rems, Tatjana Vrbinca, Joža Kastelčeva, Bogdan Jež in Cerarova, le za 8 krogov pred Črnučami, prvo mesto za reprezentanco Centra (875 krogov). Štirje Litostrojčani in en tekmovalc železniške postaje Šiška so predstavljali šišensko reprezentanco in so osvojili tretje mesto z 861 krogi.

Nace Konič (Litostroj), Kvas (Kovinar), Grintal (LT) so premočno zmagali v namiznem tenisu za reprezentanco Šiške; Črnučani so bili zaradi dveh urne zamude diskvalificirani, vtem ko je Podobnikova četa (Center) po porazu s Šiško nesporno predala srečanje Št. Vidu.

OBČNI ZBOR DPM TERENA ŠERCERJEVO

Društvo prijateljev mladine terena Šercerjevo je imelo prve dni meseca decembra svoj letni občni zbor, ki je zelo lepo uspel. Za požrtvovalno delo je potrebno pohvaliti pionirsko organizacijo tako na šoli H. Smrekarja kot tudi pionirje v pionirskih koticah in pionirskih hišnih svetih.

S. M.

RAZSTAVA MLADIH UMETNIKOV V DOMU IKŠ

V mesecu novembru so v Domu učencev IŠ Litostroj priredili gojenci razstavo svojih likovnih del. Z ustanovitvijo likovnega krožka se je zanimanje za likovno vzgojo med gojenci zelo povečalo.

Stane Rojten

DOPIŠNIK

Bodi kratek in jedrnat. S tem prihraniš delo sebi in uredništvu.

Rezultati:

Šiška	2	2	0	10:4	4
Št. Vid	2	1	1	7:5	2
Center	2	0	2	2:10	0

V šahu je prepričljivo zmagala reprezentanca Centra s 15 1/2 točkami pred Št. Vidom 12, Šiško 9 1/2 in Črnučami 0 točk.

V skupni oceni vseh tekmovalnih disciplin je zasedla prvo mesto sindikalna reprezentanca Centra s 34 točkami (10-10-8-6), druga je Šiška z 32 točkami (6-6-10-10), tretji Št. Vid z 22 točkami (8-6-8), na četrtem mestu pa je reprezentanca Črnuč z 18 točkami (8-5-5).

Ob koncu tekmovanja je predsednik občinskega Sindikalnega sveta Ljubljana-Šiška tov. Jože Curk podaril zmagovalni repre-

zentanci Centra pokal v trajno last, Šiška in Št. Vid sta prejela darilo, Črnučani pa spominsko diplomo. Prav tako so bili nagrajeni vsi posamezniki zmagovalnih reprezentanc s praktičnimi darili.

Tekmovanje je organizacijsko dobro uspelo in so ga uspešno vodili tov. Ludvik Lah kot predsednik tekmovanja, Anton Suwa (šah), Nace Konič, (nam. tenis), streljanje Franc Kričej, Milan Vidmar in Peter Hariš (kegljanje), vsi člani našega kolektiva.

Taka tekmovanja bodo odsej vsako leto in predstavniki posameznih občinskih sindikalnih svetov so pozdravili pobudo Šiške, da je prva organizirala medobčinsko sindikalno tekmovanje v počastitev »Dneva republike«. Prihodnje tako tekmovanje bo v organizaciji občinskega sindikalnega sveta Ljubljana-Center, leta 1961, za »Dan republike«.

F

Tudi dvigali bomo

Na pobudo mladincev smo pred nedavnim v našem podjetju ustanovili sekcijo dvigalcev uteži. Zanimanje predvsem med mladino je za ta šport veliko. V vsakem športu, ki si začenja utirati svojo pot, nastopijo težave, ki se izražajo predvsem pri nabavi rekvizitov in prostoru za treniranje. Z dobro voljo in prizadevanostjo nekaterih članov našega kolektiva pa smo te začetne težave delno premagali. Najvažnejše rekvizite, ročke za dviganje, imamo že v delu, za kar se imamo zahvaliti predvsem predsedniku DS tovarišu Milanu Vidmarju in tovarišu Gabrijelu Jenku, ki sta pravilno razumela naš namen in nas v tem podprla. Tovariš Gabrijel Jenko, večkratni državni prvak, bo prevzel tehnično vodstvo naše sekcije in morda celo vodstvo naših treningov.

Čeprav je ta šport v našem podjetju nov, imamo v naši sredini dvigalce, ki tudi v državnem merilu nekaj pomenijo. Tu mislim predvsem državnega prvaka peresnolahke kategorije tovariša Jožeta Juretiča, ki si nesebično prizadeva, da bi naša sekcija kar najbolj uspela.

Čeprav se ne moremo še pohvaliti s kakimi športnimi uspehi, smo ponosni na to, da smo v kratkem času premagali glavne težave in da bomo konec tega

meseca začeli z rednim trenin- gom.

Zagotovilo za naše uspehe za enkrat še ni kvaliteta, pač pa množičnost, to pa je glavni pogoj za dobre uspehe.

Stefan Šorli

KAJ JE JUJITSU IN KAJ JUDO

Splošna blaginja in korist

Za nestrokovnjaka sta jujitsu in judo preprosto »en in isti način pretepanja« in gotovo je — ali pa je vsaj nekoč bil — v tej opredelitvi tudi košček resnice. Vendar pa je med obema bistvena razlika, razlika, zaradi katere je postal judo na Japonskem način nacionalne vzgoje in zaradi katere ostaja tudi svet. In če jujitsu danes spet živi dalje, potem ko mu je že enkrat odzvonilo, je to zasloga juda.

V najbolj preprosti in prvotni obliki bi lahko jujitsu označili kot način napada in obrambe, ki bazira na popuščanju. Načelo popuščanja so vzeli sestavljavci jujitsa iz slovite starodavne kitajske knjige o strategiji. Osnovna ideja te knjige je: »V popuščanju je moč«, kar se ujema s kitajsko filozofijo, ki priporoča vpljnost in zavrača upornost. Njihov stari pregovor pravi: »Ni je sile proti prijaznosti«. Kako uporabljamo to načelo v napadu in obrambi in kaj z njim pridobimo, to nam naj pokaže preprost primer: če nasprotnik tišči vame, jaz pa — namesto, da bi se mu zoperstavil s protisilo — stopim naglo nazaj, lahko nasprotnik celo pade, gotovo pa pride iz ravnotežja. V tem novem, nestabilnem položaju ga lahko premagam z veliko slabšo

močjo, kot bi jo rabil sicer. Tako dobi s tem načinom borbe precej šibkejši človek možnost zmage. Toda tudi če bi bil jaz močnejši kot nasprotnik, je bolje, da uporabim ta način borbe, ker tako prihranim precej energije.

Jujitsu se je razvil na Japonskem kot posledica socialnih razmer. Med vso fevdalno dobo, ki je trajala nekaj stoletij, ko je vladala brezobzirna razredna razlika in je bilo preprosto ljudstvo prepučeno samovolji plemičev-samurajev, se je morala med njimi zaradi samoobrambe razviti umetnost bojevanja z golimi rokami.

Namen ali cilj jujitsa je bil samo eden: naučiti ljudi umetnosti bojevanja. V tem pa je bila tudi njegova glavna hiba, zato je propadel takoj, ko ni bil več potreben. To se je zgodilo v 19. stoletju, ko se je fevdalna ureditev dokončno sesula, s čimer so plemiči seveda izgubili vse privilegije.

Jujitsu se znova obudil prof. Jigoro Kano leta 1882, toda tokrat z novim imenom: »Kokodan judo«. Pri tem mu je bilo od vsega začetka jasno — in to je tudi izjavil na nekem predavanju, — da je potrebno, da se povzpe stari jujitsu na neko višjo stopnjo, če se hoče razširiti in obdržati med ljudmi. Zato njegov novi sistem ni namenjen izključno samoo- obrambi, temveč je prirejen tako, da je primeren tudi za telesno in duševno vzgojo ter športno tekmovanje. Vsekakor pa velja poudariti, da se judo v tehniki precej razlikuje od starega jujitsa.

Toda vrnimo se zopet k načelu popuščanja! Če hočemo biti točni, moramo ugotoviti, da je to načelo nezadostno, kajti jujitsu ni omejen zgolj na zmagovanje s popuščanjem. Dostikrat uporabljamo tudi razne udarce in prijeme; tudi če me prime napadalec za zapestje ali objame od zadaj preko ramen, ne more biti govora o popuščanju, če se hočem rešiti. S tem načelom torej ne moremo zajeti vse vsebine jujitsa. Ali je sploh kakšno načelo, ki bi moglo zajeti celo področje in s katerim bi mogli nadomestiti nepopolno načelo popuščanja? Je! In to načelo ne predstavlja praktično nič novega. Moralo pa je preteči še precej let študija in vežbanja Ju-da, preden je prof. Kano prišel od tega načela in ga tudi popolnoma razumel. To načelo se glasi: »Najučinkovitejša raba duha in telesa«. Njegov globlji pomen pa je v tem, da ga moramo uporabiti ne le v napadu in v obrambi, temveč pri čisto vsakem delu. Kaj s tem pridobimo, pa si oglejmo na nekaj primerih:

PRI STUDIJU

Če najučinkoviteje uporabljam duha in telo, se bom gotovo naučil najhitreje, najlaže in najbolje. Tako prihranim čas in energijo. Nikakor ne bi najučinkoviteje uporabljal duha in

Tekmovanje, ki sta ga organizacijsko in tehnično vodila člana našega kolektiva tovariša Peter Hariš in Milan Vidmar, je odlično uspelo in sodi po udeležbi in po rezultatih med kvalitetnejše prireditve v Sloveniji.

Z njim pa so naši športniki dostojno proslavili tudi »Dan republike«.

ŠAH

V tekmovanju za okrajno šahovsko prvenstvo klubov je ekipa Litostroja igrala z ekipo Kamnika neodločeno, to je 4:4. Ker pa je naša ekipa na prvi deski zmagala, se je tako kvalificirala za nadaljnje tekmovanje. V ekipi Litostroja so zmagali tovariši: Mušič, Udovič, Jeretina, Utroša.

V počastitev 10. obletnice delavskega samoupravljanja je podjetje »Lek« priredilo tekmovanje v šahu. Ekipa Litostroja je zmagala nad Unitasom, Ljubljano-transportom in Lekom. Ekipa je prejela v dar lep pokal.

Anton Suwa

KJE STE ŠAHISTI?

Za šahovski krožek na šoli Hinka Smrekarja se je letos prijavilo 150 pionirjev in mladincev. Šola razpolaga z 10 šahovskimi garniturami. Čeprav je zanimanje za šah veliko, primanjkuje strokovnih moči, ki bi vodili posamezne skupine in vsaj vsakih 14 dni imeli s svojo skupino sestaneke, kjer bi pionirje seznanjali s to igro.

Požrtvovalni šahisti, ljubitelji mladine, kje ste?! S. M.

V PROIZVODNJI

Pri izdelovanju vsakega proizvoda se kdaj pa kdaj dogodi, da proizvajalci niso dovolj pazljivi ter zato izdelajo produkt slabe kvalitete, ki ga moramo zavreči. Če bi delali po načelu najučinkovitejše rabe duha in telesa, bi prihranili energijo, čas in material.

V NAPADU IN OBRAMBI

Če se poslužujem v napadu in obrambi načela najučinkovitejše rabe duha in telesa, tedaj dobim način napada in obrambe, ki se imenuje jujitsu in ga že poznamo. Važna ugotovitev pri tem je, da so vsi prijemi udarci in meti, ki spadajo k jujitsu, sestavljeni na našem načelu. S tem načinom borjenja najlaže in najhitreje premagam nasprotnika ter si tako prihranim čas in energijo.

Kot vidimo, v teh primerih prihranimo energijo, čas, material. Enako dobro pa moremo uporabiti to načelo pri telesni in duševni vzgoji, pri izboljševanju socialnega življenja in socialnih odnosov, prav tako pa tudi pri prehrani, oblačenju, gospodinjstvu in drugod.

To načelo je torej dokaj važno. Da, celo tako važno — profesor Kano je prišel od tega spoznanja — da je študij le-tega veliko važnejši kakor samo vežbanje napada in obrambe. Zato je to splošno načelo: »Najučinkovitejša raba duha in telesa« imenoval JU-DO. Ime, ki ga je dotlej nosila večšina, je tako prešlo na načelo. Kaj je večšina? Vežbanje večšine služi zdaj kot sredstvo za učenje JU-DA. Z drugimi besedami: Področje napada in obrambe je primer, na katerem se učimo najučinkovitejše rabe duha in telesa, da ga bomo mogli potem rabiti na vseh drugih področjih udeleževanja. To področje je izbral prof. Kano zato, ker je vsak met, vsak prijem in vsak udarec sestavljen po tem načelu. Vzemimo preprost način rešitve, če me nasprotnik prime z desno roko za levo roko. Prijema se rešim tako, da potegnem roko iz nasprotnikove na tistem mestu, kjer se stikajo palec in ostali prsti. Če ravnam tako, potem rabim za rešitev najmanj energije in časa, torej sem najučinkoviteje uporabil svoje telo in duha. Vsaka rešitev, ki bi jo poskušal z izvijanjem roke v drugi smeri, bi zahtevala več energije in časa ter morda sploh ne bi privedla do uspeha.

»Splošna blaginja in korist« pa ni le končni cilj JU-DA. To je tudi drugo načelo, ki pa je že vključeno v prvem — splošnem — in pove način, kako je treba tega uporabljati. Ne more biti najučinkovitejše rabe duha in telesa brez prispevka k splošni blaginji.

Za zaključek lahko še enkrat kratko ugotovimo: JU-DO je načelo: »Najučinkovitejša raba duha in telesa«, jujitsu pa je uporaba JU-DA v napadu in obrambi.

V globljem pomenu je JU-DO torej način urjenja duha in telesa kakor tudi regulacija življenja.

Po poteh IX. korpusa

Pred kratkim so člani ZB iz Litostroja, ki so sodelovali v sestavi enot IX. korpusa, 30. in 31. divizije, organizirali izlet, združen z obiskom krajev, kjer so se borili.

Nekdanji borci in oficirji teh enot so odšli v nedeljo iz Ljubljane preko Škofje Loke in Cerknega v bolnišnico Franjo. Od tu so krenili po dolini do Spodnje Trebuše in po strmi ter prekrasni gorski cesti v Čepovan, nato pa v Lokve. Po dvehurnem postanku v Lokvah so se vrnili preko Trnovskega gozda, Predmeje, Črne vrha in Idrije v Ljubljano.

Med pohodom so se često ustavili na mestih, kjer so bili boje s fašisti in kjer so obujali spomine. Zeleli so obiskati še nekaj spomenikov padlih borcev, vendar jim je to preprečilo zelo slabo vreme.

Udeleženci izleta so mnenja, da bi organizirali take ogledne bivših partizanskih krajev tudi v prihodnje. Zele pa, da bi lahko vzeli s seboj svoje otroke, da bi lahko spoznali pogoje in kraje, v katerih so se bojevali njihovi očetje in izbojevali svobodo.

Posebno zahvalo so člani ZB dolžni Okrajnemu odboru ZB, sindikatu in UO našega podjetja, ki so z denarjem prispevali, da so lahko priredili izlet. Zahvala gre tudi tovarišu Jožetu Regentu, ki je izlet organiziral in vodil.

R. Krulej

Po dolgi poti oddih

USPELO ZBOROVANJE KRAJEVNE ORGANIZACIJE SZDL LITOSTROJ

Treba bo uresničiti sklepe

Dne 23. novembra je bilo v nabito polni veliki kino dvorani Litostroj zborovanje SZDL terena Litostroj. Doslej še ni bilo primera, da bi bilo kako podobno zborovanje tako obiskano in razgibano.

Pred začetkom zborovanja so pozdravili vse navzoče, med katerimi so bili tudi politični delavci občine in okraja, nogometiški, strelci Športnega društva Litostroj in pionirji šole »Hinka Smrekarja«.

VSE ZA IZLET V NEZNANO

Letošnja prva akcija pionirjev odreda Hinka Smrekarja je preslegla vsa pričakovanja. Zbrano je bilo 3.300 kg starega papirja, od tega preko 2.000 kg časopisnega. Za zbrani papir so prejeli pionirji več kot 70.000 din. Geslo akcije je bilo »Vse za izlet v neznanu«.

S. M.

RESITEV KRIZANKE IZ PREJŠNJE STEVILKE

Vodoravno: 1. Kokinbrod, 9. Jerin, 10. bizon, 12. Keres, 14. sonet, 16. Badel, 17. kas, 19. Nagib, 21. oves, 22. Zepar, 24. vara, 25. lak, 26. Nil, 27. tuba, 29. ab, 30. NR, 31. Tela, 32. Iso, 33. ali, 34. Inge, 36. Avari, 38. Knice, 39. Karol, 41. Aga, 42. ulica, 43. radar, 45. Orica, 46. domač, 48. Omama, 49. rabarbara.

Navpično: 1. Keres, 2. orel, 3. kis, 4. in, 5. BB, 6. ris, 7. ozon, 8. Donava, 9. jedek, 11. nega, 12. kavarnar, 13. SAP, 15. tiralica, 16. bolnik, 17. Kelava, 18. satira, 20. babica, 22. žila, 23. Rusi, 26. ne, 28. bo, 31. Teodor, 33. Anica, 35. grad, 37. Aga, 38. klima, 40. Lama, 42. urar, 44. Rab, 45. oma, 47. ča, 48. Ob.

Smrekar«, ki so vodstvu izročili cvetje in želeli zboru obilo uspehov pri njegovem delu.

Iz obsežnega poročila, ki ga je podal predsednik SZDL terena Litostroj tovariš Vinko Kabaj, ni razvidno le dosežanje uspešno politično delo te množične organizacije, ampak tudi dosežki za izboljšanje življenjskih pogojev delovnega človeka. Skrb za zvišanje življenjske ravni se bo v bodočem letu še povečala — še posebej s pomembno reorganizacijo dela na terenu in razširitvijo dela v posameznih sekcijah.

Sekcije bodo razpravljale in delale na področju celotne problematike, kar bodo izvedle s pomočjo raznih komisij. Nadaljnji razvoj litostrojkega predela mesta bo z izgradnjo številnih stanovanjskih, kulturnih, zdravstvenih in športnih objektov in servisnih delavnic zahteval še večjo razgibanost in sodelovanje stanovalcev.

Razen poročila o nadaljnjem razvoju industrije, obrti in trgovine je zbor še posebej pozdravil poročilo, da bo ljudska oblast poskrbela za gradnjo novih šol in telovadnic, posebno še za gradnjo novega športnega centra, gradnjo novega igrišča TVD Partizan, gradnjo velikega kino gledališča in moderne restavracije poleg palače ObLO.

Delovni program krajevne organizacije SZDL je torej obsežen. Za njegovo uresničitev bo treba seveda čimprej uresničiti sprejete sklepe.

34. SEJA OBEH ZBOROV

Dne 2. decembra je bila v mali kino dvorani Litostroj 34. seja obeh zborov občine Šiška.

Med drugim so razpravljali in sklepali o poročilu o problematiki borcev in invalidov v občini, o ustanovitvi skupnega zavoda za zaposlovanje delavcev za mesto Ljubljano, o ustanovitvi mestne komunalne banke in o rebalansu proračuna ObLO Šiška za 1. 1960.

OBČNI ZBOR ŠPORTNIKOV IKS

Dne 24. novembra je bil v mali kino dvorani redni letni občni zbor Športnega društva Industrijsko kovinarske šole Litostroj.

Boj jetiki

Kot vsako leto smo tudi letos na vseh osnovnih šolah v občini Šiška posvetili precej pozornosti Protituberkuloznemu tednu. V vseh razredih smo profesorji in učitelji seznanjali učence s tuberkulozo; z njenimi znaki in z načini, kako se je ubranimo. Ob zaključku naših razgovorov so morali učenci napisati naloge z naslovom BOJ JETIKI in KAJ VEM O TUBERKULOZI. Vsi učenci so napisali naloge s precejšnjo prizadevnostjo, najboljše naloge pa smo predlagali za nagrade. Tudi pri likovnem pouku so učenci upodabljali motive boja proti tuberkulozi. Šolski odbori Podmladka RK pa so sprejeli programe svojega dela.

V teh dneh so bili učenci-avtorji najboljših nalog in risb nagrajeni v počastitev Dneva republike. V predavalnici osnovne šole Hinka Smrekarja so se zbrali

NA ŠOLI HINKA SMREKARJA SO SPREJELI NOVE PIONIRJE

PIONIR SEM - NE PA CICIBAN

Tudi letos je osnovna šola Hinka Smrekarja s SZDL terena Litostroj organizirala uspešno akademijo v počastitev Dneva republike. Dne 26. novembra je pionirski štab odreda »Hinka Smrekarja« sprejel v svoje vrste cicibane, učence letošnjih prvih razredov, potem pa so prikazali svoje znanje člani posameznih krožkov, ki delujejo v šoli. Kljub raznim oblikam in izvedbi se je dal začutiti osnovni koncept organizatorjev in izvajalcev, da namreč z živim in zaokroženim sporedom vplivajo atraktivno, če-

tudi je sodelovala skoraj polovica učencev, kar gre pri tolikšnem številu nemalokrat na račun kvalitetne izvedbe.

Naši najmlajši so vedno prisrčni in takšni so bili tudi tokrat. Ob razgovoru s pionirko in ob prisegi so vzneseno, a vendarle ljubko izražali ponos, da postajajo Titovi pionirji. Za bogato atraktivno vsebino razgovora gre zasluga tovarišici Anici Španovi, ki je sestavila besedilo prav za ta dan. Čeprav je bil prizorček kratek, je bilo zaradi množičnosti občutiti, da so vanj tovarišice učiteljice vložile veliko truda.

Precej svežine je vnesla v program tudi dramatizacija Aškerčevega Kronanja v Zagrebu. Čuteči gledalec je našel mnogo topline in izvajanju Silve Žorževe. Pripovedovala je lastno zgodbo po zapiskih svojega očeta s poti v Jajce. Temperamentno (a s preslabo osvetlitvijo in dekorjem) so učenke izvedle Belokranjsko kolo, največje odobravanje pa so poželi gibčni akrobati. Harmonikarji so kljub kratkotrajni vadbi vendarle preoralj ledino in si zagotovili uspešnejše nadaljevanje. Vmes je bilo še nekaj točk, ki so zadovoljivo izpopolnile program, da je izzvenel vsebinsko in stilno zaokroženo. Slovesna prireditev je bila zaključena z nastopom pevskega zbora.

Za gledalce je bila proslava prijetno doživetje, za izvajalce pa verjetno pobuda za kvalitetnejše delo v prihodnosti.

-ec

B. C.

Zanima Vas

JANEZ VIDIC

Dne 22. novembra je umrl naš dolgoletni delavec Janez Vidic. Rodil se je 27. januarja 1896 v Brezju pri Krškem. Pri nas je bil zaposlen kot transportni delavec od 2. oktobra 1947.

Celotni kolektiv Litostroja izreka pokojnikovim svojcem globoko sožalje.

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi svojega moža

JANEZA VIDICA

se najlepše zahvaljujem delovnemu kolektivu Litostroja, godbi in ostalim, ki so spremili pokojnika k zadnjemu počitku. Hkrati se najlepše zahvaljujem vsem darovalcem vencev, govorniku Marjanu Zupančiču za tople poslovilne besede, sosedom, vsem prijateljem, ki so mi ob težki uri stali ob strani, sindikalni organizaciji in kolektivu materialnega biroja, ki je že med boleznijo mojega moža organiziral nabitralno akcijo in mi vseskozi nudil obilno pomoč in me tolažil.

Roza Vidic

ČASOPIS LITOSTROJ BEREM Z VELIKIM VESELJEM

Te dni nam je pisal tovariš Čemažar s Prešernove ceste. V pismu je povedal, da iz našega časopisa zve mnogo novega in da ga prebira z velikim veseljem.

PRIŠLI

Anton Boštjančič, Ivan Vidmar, Danko Lamovšek, Zvonimir Čilič, Ignac Mlinar, Albin Voler, Franc Prepadnik, Milan Bastelj, Jože Bitenc, Alojz Brezovnik, Tomaž Černevešek, Anton Bezovšek, Vlado Matkovič, Ciril Repnik, Franc Grum, Jože Gričar, Danilo Petek, Anton Zukovec, Franc Madlic, Franc Gutmar, Dragoslav Vljaković, Dragiša Stojčić, Jožefa Srša, Julijana Pirc, Branko Brocovič, Ignac Cugelj, Ignac Hribar, Franc Zagar, Adolf Trepel, Radoslav Vukolič, Franko Debevec, Sulja Aličajič, Dora Mrak, Marija Pirman, Alojz Gole, Magdalena Triplat.

ODŠLI

Stjepan Novak, Hasan Kopic, Dragutin Polanec, Josip Mesarič, Franc Turk, Svetislav Zdravković, Andrej Otešek, Anton Kresol, Avgust Krstnik, Muso Hasanagič, Stanislav Nose, Janez Trunkelj, Jožef Pajk, Janez Pustovrh, Mijo Bilanič, Bogdan Pirc, Stjepan Novak, Jože Sinjur, Karel Kocjan, Karel Magdič, Anton Puntar, Anton Bizjak, Slavko Horvat, Anton Arhar, Ciril Blatnik, Ignac Sadar, Janez Vidic, Jože Koželj, Frančišek Cankar, Nikolaj Jančič, Franc Grgič, Franc Blatnik, Marim Redžepi, Pavov Kerovec, Aleksander Matoković, Leopold Rokar, Janez Belič, Kristina Gašpar, Jožef Vučko.

DESIJNO LITOSTROJ

V DECEMBRU 1960:

- 16. do 18.: ameriški barvni filmski film DEZEVIJE PRIHAJA
- 19. in 20.: angleški film VREZI NJE-NO IME S PONOSOM
- 21. in 22.: ameriški barvni filmski film ZADNJI VAGON
- 23. do 25.: jugoslovanski filmski film SAM
- 26. in 27.: jugoslovanski film NOCI IN JUTRA
- 28. in 29.: ameriški barvni filmski film DREVO ZIVLJENJA
- 30. in 31. 12.: italijanski barvni film SKANDAL NA PLAZI

V JANUARJU 1961:

- 1. do 3.: ameriški barvni filmski film OD PEKLA DO TEXASA
- 4. in 5.: italijanski film OKNO PROTI LUNA PARKU
- 6. do 8. ameriški barvni vista-vision film HOLLYWOOD ALI PROPAST
- 9. in 10.: nemški film DEKLICA ROSEMARIE
- 11. in 12.: danski film IGRA MLADOSTI
- 13. do 15.: ameriški barvni filmski film SONCE ZNOVA SIJE

MATINEJE

- 18. decembra 1960: barvni film PRIŠEL JE IZ LARAMIJA
- 25. decembra 1960: barvni film DOBRI VOJAK SVEJK
- 1. januarja 1961: slovenski film POD LIPICO ZELENO
- 8. januarja 1961: barvni film ZADNJI APAC
- 15. januarja 1961: barvni film BORBA ZA POSEST

DELAVSKI TURIZEM V LETU 1961

Naš namen — naš okvirni plan: Izleti — Otroške kolonije ob morju — Povečanje števila uporabnikov naših počitniških domov!

Zato Vas vabimo, da štedite!

S 15. januarjem 1961 pristopite k obročnemu plačevanju za stroške oskrbnine. Potrebne izjave za te odtegljaje dobite v Kadrovski službi in pri vseh referentih za oddih, pri sindikalnih podružnicah.

ČIMPREG ŽELIM OZDRAVETI

V prejšnji številki našega časopisa smo objavili pozdrave in želje litostrojkih žena, da bi tovarišica Mara Robežnik čimprej okrevala.

Tik pred zaključkom redakcije se je v našem uredništvu oglašila tovarišica Robežnikova, ki je srečno prestala težko operacijo. Povedala je, da je bila ob branju objave prijetno presenečena, in da se ženam našega podjetja iskreno zahvaljuje za pozornost. Izrazila je željo, da bi čimprej popolnoma ozdravela in se vrnila spet v kolektiv.

POTROŠNIŠKI CENTER V TUGOMERJEVI ULICI ODPRT

V Tugomerjevi ulici v Šiški so 28. novembra odprli nov potrošniški center trgovskega podjetja »Grmada«. V njem so galanterijska trgovina, mlekarna, mesarija in bife, ki bodo poslovali z deljenim delovnim časom, ter samopostrežna trgovina, ki bo odprta neprekinjeno. V neposredni bližini tega centra gradijo že tudi center tamkajšnje stanovanjske skupnosti, v sklopu katerega bo poslovala tudi moderno urejena pralnica.

Te dni smo prejeli zahvalno pismo nekdanjega Litostrojčana Franca Hrovata, ki je pred kratkim praznoval svojo zlato poroko. Njegovo pismo objavljamo v izvlečku: »Ob moji zlati poroki je kolektiv Litostroja meni in moji ženi izkazal toliko pozornosti, da nisem našel ob svečanosti na Magistratu pravih besed, da bi se zahvalil. Vaše čestitke in darilo so mi dokaz, da ste me cenili, in da mi priznavate zasluge, kot enemu izmed prvih litostrojkih livarjev. Ponosen sem, da sem svoje zadnje leto pred upokojitvijo delal v Litostroju. Noben drug kolektiv ne bi izkazoval svojim delavcem takšne pozornosti, kot ste jo vi. — Omogočili ste mi tudi, da sem si v spremstvu tovarišev Pogačarja in Maverja ogledal tovarno. Obema se za trud najlepše zahvaljujem. Moja zahvala gre tudi dipl. socialnemu delavcu Borisu Bratini, ki je poskrbel vse potrebno za moj »izlet« v tovarno. Pri njegovem težkem delu mi želim mnogo uspehov. Pozdravljam ves litostrojki kolektiv in mi želim obilo delovnih uspehov.«

Na sliki: Posnetek s Hrovatove zlate poroke, ko izročja jubilarntu predsednik delavskega sveta Milan Vidmar čestitke in darilce

TEHNIKA

Časopis »TEHNIKA« organ Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije, izhaja vsakega prvega v mesecu

O b s e g a :

1. Splošni del tehnike
2. Naše gradbeništvo
3. Rudarstvo in metalurgijo
4. Strojništvo in elektrotehniko
5. Kemično industrijo
6. Prehranjevalno industrijo
7. Promet
8. Organizacijo dela
9. Obvestila industrijskih podjetij o njihovih proizvodih in tehničnih dosežkih

Vsaka številka obsega približno 250 strani velikega formata 21 x 29 cm

Letna naročnina 12.000 din

Posamezna številka 1.250 din

Naročila pošiljajte na naslov: DIREKCIJA ZA IZDAVAČKU DELATNOST »TEHNIKA«, Beograd, Kneza Miloša 7/II, telefon 30-106, 30-057 in 30-024

STROJNIŠKI VESTNIK

glasilo oddelka za strojništvo, inštituta za turbostroje, društva strojnih inženirjev in tehnikov LR Slovenije

Prinaša aktualne članke iz strojništva, pregled domače in tuje strokovne literature, društvene vesti, poročila o delu in uspehih vseh vodilnih tovarnih strojne industrije

Izhaja dvomesečno v nakladi 3000 izvodov

Uredništvo in uprava: LJUBLJANA, Aškerčeva ulica 16

Inž.
MARKO
KOS

Od Rima do Kalkute

10

Fotografij teh reliefov danes ni mogoče objaviti, ker bi vzbudile spotiko siehnernega — tudi pri nas, ki trdimo, da smo zelo prosvetljeni. Drugi tak tempelj, kjer so lesene rezbarije, je v Banarasi ob Gangesu, kjer so mogoče celo preveč perverzni prikazi skupin in dvojic. Ker je na njem barva skozi stoletja potemnela, je figure danes že težko razločiti in še teže fotografirati. Ti templji so precej daleč od glavnih mest; obiskujejo jih samo tujci, predvsem Američani, ki vse filmajo in nato prikazujejo filme v zaključenih družbah. Zal, tam nisem bil, sicer bi vas povabil na ogled takšnega filma.

Sodobni napredni pojmi se sicer prav počasi, vendar zelo zavzorno vtihotapljujejo tudi v to konservativno okolje. Mnogo žena je že začelo nositi evropska krila, zlasti tiste, ki se zavedajo ali menijo, da imajo lepe noge, kakor sem to po naključju odkril.

»Ne,« mi je rekla neka gospa zaničljivo o svoji znanici, »te ženske ne boste nikoli videli v krilu. Zenirajo jo grde noge!«

V kopalniških glavnih mest, ki jih zadnji čas čedalje pogosteje ustanovljajo, pa se indijska dekleta že pojavljajo v kopalnih kostumih. Hkrati si zelo prizadevajo, da bi se naučile plavati, nekatere pa celo zasesti prvo mesto v tekmovalnih. V Jamshedpuru, središču jeklarske industrije, mi je v klubu, kjer smo pili gin, dejal moj znanec:

»Greste z menoj k bazenu? Vi-

KALKUTA

V Kalkuti sem bil že pred leti. Moje tedanje doživljanje tega mesta je bilo precej neprijetno. Zato sem se mu bližal sedaj z radovednostjo človeka, čigar prvo spoznanje je bilo zelo boleče.

Morje luči, ki se je v noči lesketalo pod letalom, je bilo nepregledno, Kalkuta je danes tretje največje mesto na svetu, saj ima blizu devet milijonov prebivalcev. London je za njo, Tokio pa pred njo. Ni največje po obsegu, temveč le po številu prebivalcev. Indijskih mest ni mogoče oceniti glede prebivalcev, dokler vidiš samo površino mesta. Tu ne velja evropsko merilo. Jamshedpur je tako velik kakor Maribor ali Celje, a sem se zelo zmotil pri cenitvi, ker ima 300.000 prebivalcev. Hiše so vse prenaseljene. Polno je koč iz protja in blata, ki se tiščijo večjih hiš ob nasipih in po dvoriščih, kjer dobesedno gomazi ljudi.

Kalkuta je proletarsko mesto. To nam je pokazalo takoj, ko smo pristali: objavili so nam, da avtobusi ne vozijo v mesto, ker so tam demonstracije, tako imenovani »pohodi lačnih« s spopadi s policijo. »In kaj naj storimo?« smo vprašali. »Zelo nam je žal!« so odgovorili, kakor da bi rekli: »Pomagajte si sami!« A to ni tako lahko, kajti letališče Dum-Dum je svojih 30 km izven centra, čeprav je skorajda že v mestu. V čakalnicah letališča so že spali potniki v naslonjačih. Bilo je polnoči.

ki me je prvič navdala s strahom, saj je bilo polnagih ljudi toliko na cesti, kot da vsa Kalkuta nekoga čaka. To pot pa je bilo vse prazno. Branjarije so bile zapuščene, ulice temne, skoraj nobena žarnica ni gorela. Noben avto se ni prikazal. Tu pa tam nekaj čepečih ljudi na cesti. Nekajkrat kriče na nas. Vozimo mimo kupa kamenja sredi ulice in nato zadenemo na kupe nametanih zabojev in desk, dalje pred nami tečejo neznanci po cesti in na ves glas nekaj vpijejo, na cesti žare visoki plameni, nekaj avtomobilov je prevrnjenih. Opazimo da gori. Sofer je zavrl in hitro smo jo ucvrli nazaj. Znanec nas je vozil nato po ozkih, smrdelih in blatnih stranskih ulicah več kot pol ure, dokler nismo prišli do hotela Great Eastern na glavni ulici, ki je bila polna razmetane opeke in kamenja, s katerimi so množice obmetavale policijo. V hotelski veži nas je pozdravil star uradnik s krilečimi rokami. »Kako ste neki prišli? Osemnajst mrtvih je bilo danes. In nočejo nehati. Rdeči jih hujskajo.«

Bil je podoben peterburškemu cesarskemu generalu na predvečer revolucije — v fraku, s črnim metuljčkom in očali na nosu. »Vse goste so mi pregnali. Prosim vas, kdo bo pa živel v tej kolobociji. Jutri bodo demonstrirali znova — zaradi današnjih žrtev!«

»Jaz bi brž napravil red,« rečem.

»Ali res? Kako?«

Rajši mu ne povem, sicer bi slabo spal. V hotelu je edini kraj v Kalkuti, kjer imam občutek snage. Sobe so klimatizirane iz centralnega mesta in povsem zaprte pred zunanjim svetom. V prijetni temperaturi se res odlično spi. Kalkuta ima samo dva hotela za Evropece, in sicer: »Great Eastern« in »Grand« ter je zato zelo težko dobiti sobo. Kai pomeni to v večmilijonskem mestu, si lahko mislite.

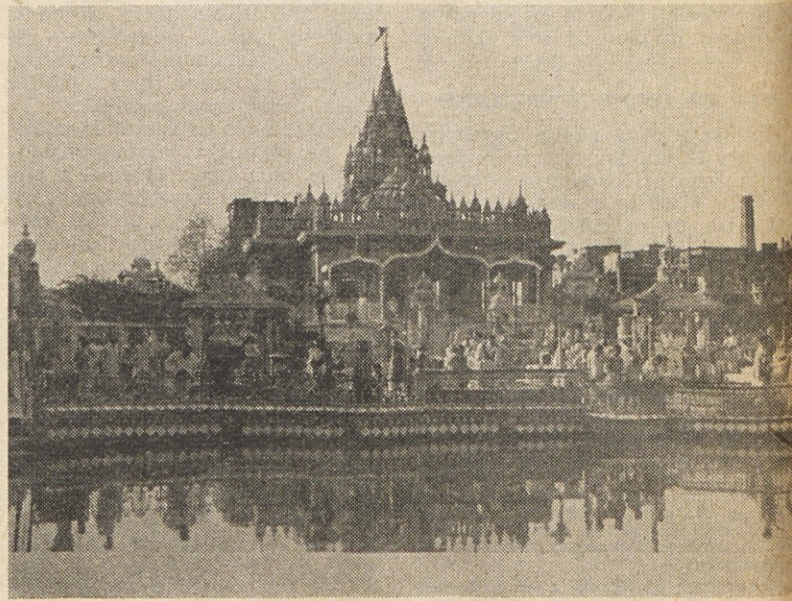
Zjutraj so bile ulice prazne, nikjer ni bilo ne tramvajev ne avtobusov, ker so oboje demonstranti prevračali in jih povečini demolirali. Uradnikov ni v uradih, trgovine so zaprte. Le taksiji vozijo, a jih je nemogoče priklicati.

Demonstracije je sklicalo žensko društvo odbora in nekateri sindikati. Kdo je pravzaprav organizator, je težko reči. Nekateri trdijo, da je CPI (Comunist Party of India) hotela zagroziti ter pokazati svojo moč zaradi poraza v Kerali. Glavni povod so bile cene riža in pšenice, ki so v vsej pokrajini West Bengal začele na-

glo rasti, a hrane ni bilo mogoče kupiti nikjer, ker je niso dovoljali. Jasno je, da so bile po sredi tudi špekulacije veletrgovcev. Policija je zelo kruto reagirala in je celo streljala, kar je seveda mahoma dvignilo na sto tisoče ljudi, tako da je bila policija proti tej množici brez vsake moči. Videl sem policaje »pri delu«. Pripeljali so se s kamioni in se z dolgimi, s svinčcem obteženimi palicami spravili nad množico. Kogar je palica zadela po glavi, je imel počeno lobanjo in padel je v nezavest. Na policaje pa je letela opeka in kamenje in so

tisočev na ulico, nisem mogel izvedeti. V ospredju so stali povsod študentje kalkutske univerze; mnogo je bilo shodov, kjer so govorili mladi izobraženi ljudje, vendar ni mogla policija nikogar ujeti, ker so jih ščitili deset tisoči. Dejstvo je, da je »hartal« stoodstotno uspel in da se tudi kuli s svojo rikšo ni zganil, če si mu ponujal, kolikor je hotel.

Kalkuta je staro in umazano mesto. Znano je po tem, da pravzaprav nikoli ne poneha epidemija kolere. Hiše so strnjeno zidane, pet- in večnadstropne, tudi lesene so pogoste, opremljene z

Pogled na bogato okrašeni tempelj v središču Kalkute

Staro in novo srečujete na vsakem koraku

deli boste žene, kako se kopljejo — v sarijah. Tega ne boste nikoli pozabili!«

Zares, tega ni mogoče pozabiti.

Na srečo me je prišel iskat znanec s svojim avtom. Z letališča Dum-Dum pelje pot skozi najbolj nesnažno četrt. Dum-Dum,

Leopold Šolc

Skok na Švedsko

Odloženi plašči in suknjiči potnikov ne ovirajo. Zanje so oblačniki zunaj na hodniku. To je mogoče samo na Švedskem, kjer krade sem in tja le kak uvožen capin.

Vsak oddelek v spalniku ima termometer, vgrajen v steno, tako da je mogoče temperaturo odčitati tudi s hodnika. To omogoča sprevodniku pravilno naravno termostato, kolikor potnik sam ne prevzame te skrbi. Lenim potnikom so v oddelku na voljo celo nočne posode! Ko oddelek zapuščaš, te prijazen napis opozori: »Ali ste kaj pozabili?«

Hoteli tekmujejo med seboj, kateri se bo bolj prikupil potniku z drobnimi pozornostmi. Mednje spada na primer šopek cvetja, ki te pričaka na mizi z dobrodoščilo in željo po prijetnem bivanju v mestu ali pa sladke prigrizke, ki ga najdeš zvečer na nočni omari. V predalu tudi vedno dobiš uspavalno sredstvo v obliki — svetlega pisma.

Za udobnost v hotelskih sobah je nadalje poskrbljeno med drugim z dvema živobarvnima znakoma, ki ju obesiš z zunanje strani na vrata, če hočeš biti povsem nemoten ali če želiš, da so-

barica pospravi sobo takoj med tvojo kratko odsotnostjo. — Uprava hotela je zaskrbljena tudi nad varnostjo svojih gostov. Na stenhah so opozorila, naj se gost takoj seznanji z varnostnimi napravami proti požaru, z lego zasilnih stonišč in izhodov. Z napisom »dezinficirano« prelepljena stranišča školjka pa te želi prepričati, da se lahko prav v vsakem pogledu čutiš varnega kot doma.

Skrb za varnost človeka je tako razvita, da so po vseh rečnih in jezerskih obalah ali v bližini mostov postavljene lestve in pripravljene kljuke, vrvi in rešilni pasovi za hitro reševanje človeka, ki bi zdrknil v vodo. — V osebnih avtomobilih vedno bolj uvajajo varnostne jermene za sedeža, ki sta po statističnih ugotovitvah najvarnejša, t. j. za soferja in potnika poleg njega. Pripneta se navzkriž prek rame z močnim jermenom, ki ju v primeru trčenja zadrži pred udarcem v steklo in ju stisne drugega proti drugemu v sredino vozila.

PREČUTA BELA NOČ

Na Švedskem sem se mudil v dneh, ko so dnevi najdaljši in ko je nad polarnim krogom mo-

goče opazovati polnočno sonce. Žal tako daleč na sever nisem prišel. Doživel sem samo tako imenovane bele noči.

Že v južni Švedski se nikakor ni hotelo znočiti. Ob 10. zvečer je bil skoraj še dan, čez 4 ure je vstalo že novo jutro. Čim višje sem bil na severu, tem skrom-

Mladost

nejša je bila noč. V mestu Umeaa noči sploh ni bilo več: okrog polnoči je dan samo nekoliko zamizal, recimo na pol očesa. Na ulici sem lahko še vedno bral, saj je bilo tako svetlo kot pri nas opoldan oblačnega dne. Prav smešno je videti, ko proti polnoči — tako rekoč pri belem dnevu — promet preneha in življenje zamre. V restavracijah sicer prižgo luči, toda bolj zaradi simbolike kot potrebe.

Nerodna stvar — takale bela noč! Dokler se je ne privadiš, te lahko pošteno zbega. Vsaj mene je, in sicer takrat, ko sva se s kolegom vračala proti jugu. Zaradi navala na vlak nisva dobila skupnega spalnega oddelka, čeprav je bil ves vlak sestavljen iz samih spalnih vagonov. Kolega je dobil posteljo daleč zadaj. Zapisal sem si številko njegovega ležišča ter zaspal s sklepom, da se moram prebuditi vsaj ob 8. zjutraj, ker ob 9. je treba prenesti. — Ko se zbudim iz globokega spanja, pogledam na uro: devet! Zunaj povsem svetlo, vlak vozi s polno hitrostjo. V zbeganosti se potolažim, da ima vlak očitno zamudo, ker bi moral po voznem redu ob tem času stati na postaji, kjer je treba izstopiti. V naglici se oblečem, hitim po vlaku nazaj in se jezim na kolego, ki me ni prebudil. Veljalo me je mnogo truda, da sem ga našel,

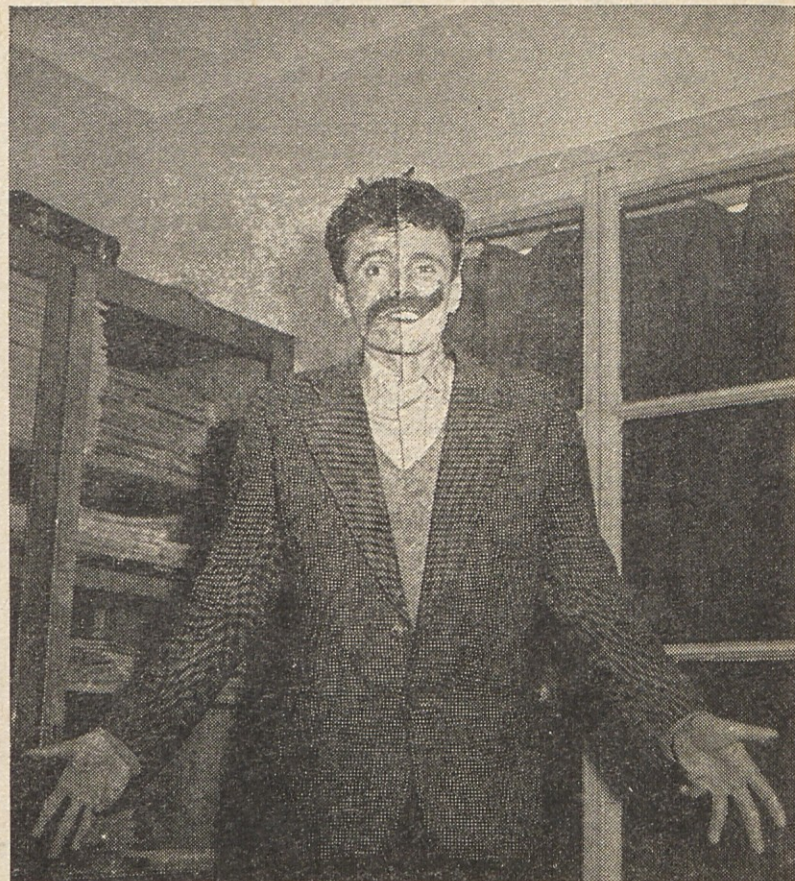
Spomenik miru, postavljen v čast prijateljstvu med Švedsko in Norveško

še več, da sem ga prebudil, čeprav nisem ravnal preveč obzirno. Njegova hladnokrvna ugotovitev, da ni niti še polnoči, me je v trenutku pomirila. Menda sem se pozabil celo opravičiti. Vrnil sem se v svoj oddelek in mirno zaspal — bogatejši za nauk, da je treba ob belih nočeh vsaj dvakrat pogledati na uro, preden karkoli ukreneš...

(Se nadaljuje)

Kaj predlagate odvečni administraciji in tovarišem, ki bi lahko delali, a se dolžnostim izmikajo?

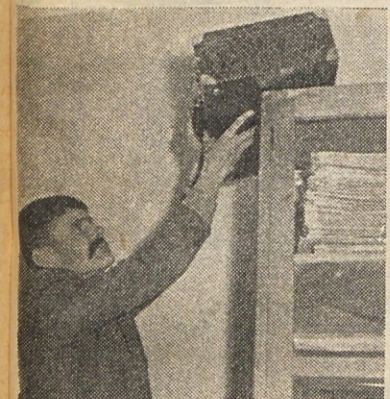

Z našim vprašanjem »Kaj menite o realizaciji količinskega in finančnega plana za leto 1960?« smo pantomimika spravili v zadrego. Ni vedel, kako bi odgovoril. Pri prvem delu vprašanja je skremžil obraz in žalostno povsesil brke, potlej pa se je veselo zasmel. Sicer pa, zgoraj je slika

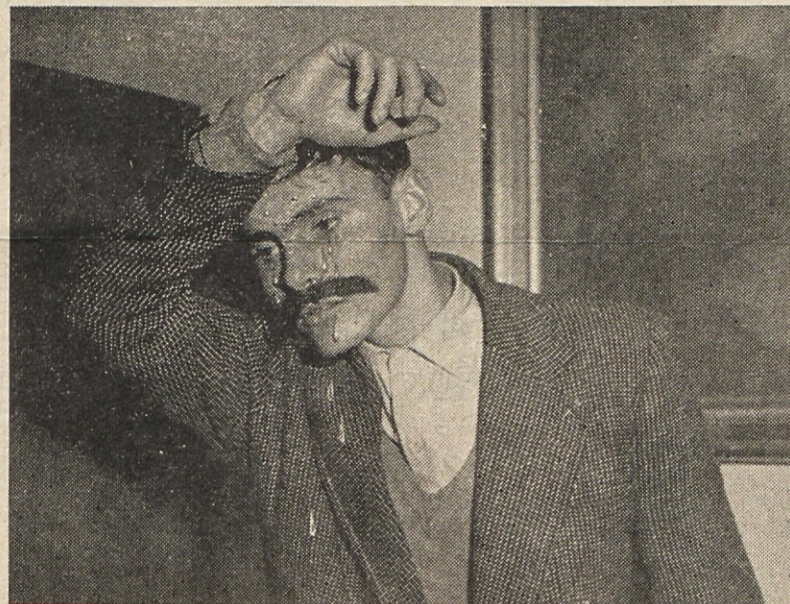
VPRAŠALI SMO PANTOMIMIKA

UREDNIŠTVO NAŠEGA ČASOPISA JE ZAPROSILO IGRALCA „ODRA MLADIH“, NAJ NAM ZA NOVO LETO Z NEMO IGRO KRETENJ – PANTOMIMO ODGOVORI NA NEKATERA VPRAŠANJA, KI NAS BODO V PRIHODNJEM LETU ŠE POSEBEJ ZANIMALA. PANTOMIMIK SE JE VABILU PRIJAZNO ODZIVAL IN NA NAŠA VPRAŠANJA KAR V REDAKCIJI IZRAZIL SVOJE MISLI.

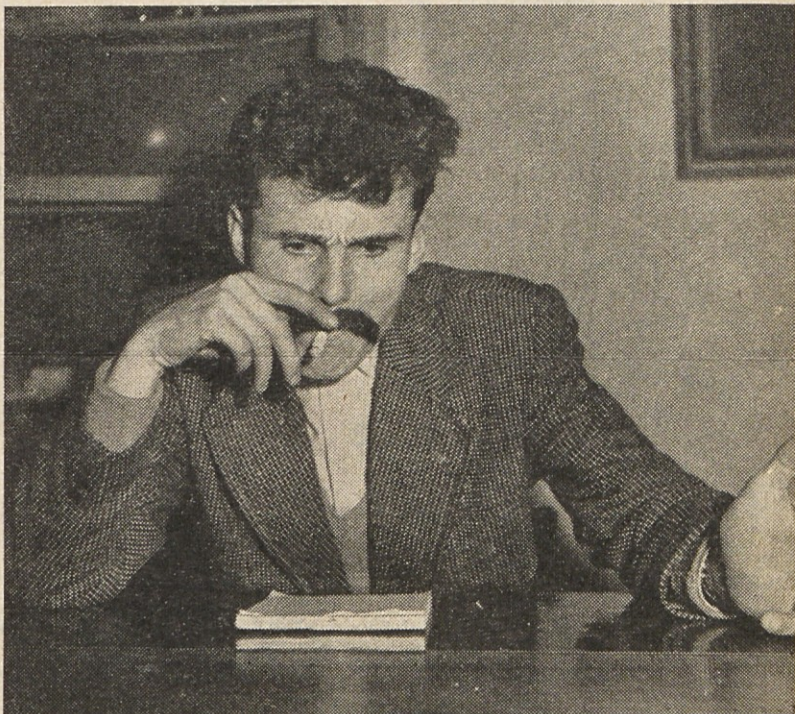
Vaše mnenje o litostrojski stano-
vanjski izgradnji v letu 1961?

Zelimo vašo izjavo o preselitvah
posameznih oddelkov v tovarni,
ki bi jih od pričetka obstoja Lito-
stroja skoraj ne mogel več sešteti
na prste obeh rok.

Menite, da bo potrebna velika prizadevnost kolektiva za izvršitev
povečanih planskih nalog v letu 1961?

Kaj svetujete odgovornim činiteljem v tovarni, da bi morali narediti,
preden se dokončno lotijo razvozlanja organizacije dela?

Sodobna industrijska pravljica

Pri nas je registriranih 42 podjetij za predelavo plastičnih mas. Njihov asortiman je težko prešteti; po svoji uporabni vrednosti je naravnost fantastičen. Proizvajamo vse vrste detergentov, krem, parumov in vazelin — skupaj je zabeleženih 27 skupin. Težko je potegniti tudi mejo pri proizvodnji embalaže: od majhnih stekleničic za parfume, vse do steklenic, škatel, vreč in posod za kisline, vse proizvajamo iz plastičnih mas. Pa ne samo to: igračke, torbice, umetna čreva za klobase, gumbi, glavničke, umetno usnje, sintetični linolej in na stotine drugih predmetov, ki nas vsak dan obkrožajo — vse to je iz plastike. Posebno poglavje pa nam odpirajo plastične mase pri gradnji in opremljanju stanovanj. Tako so pri nas izdelani že prvi vzorci predmetov v kombinaciji z jeklom ali pa s samo plastiko. To pomeni, da se nam obeta cenejša in ekonomičnejša gradnja ne le pohištva, ampak tudi hiš. Cela vrsta umetnih vlaken, ki jih že proizvajamo, bo opravila pravo revolucijo tudi v našem oblačenju. Najbrž že kmalu ne bomo več kupovali dragih krznenih jopičev, ampak se bomo rajši oblačili v plastično oblačilo, ki ne bo

samo poceni, ampak tudi trajnejše. Neka naša tovarna se že pripravljajo na proizvodnjo jopičev iz plastične mase.

Tudi v medicini ne zaostajamo. Razen neštetih zdravil, ki jih že proizvajamo, so naše farmacevtske tovarne poslale na trg »Diadrol« — zdravilo proti alergičnim procesom na koži, nadalje uspeli »Biofil« — za zdravljenje tuberkuloze in razna druga zdravila za revmatična in srčna obolenja. Sem moramo šteti tudi izdelavo cele kolekcije umetnih zob v vseh niansah in barvah, okvire za očala itd.

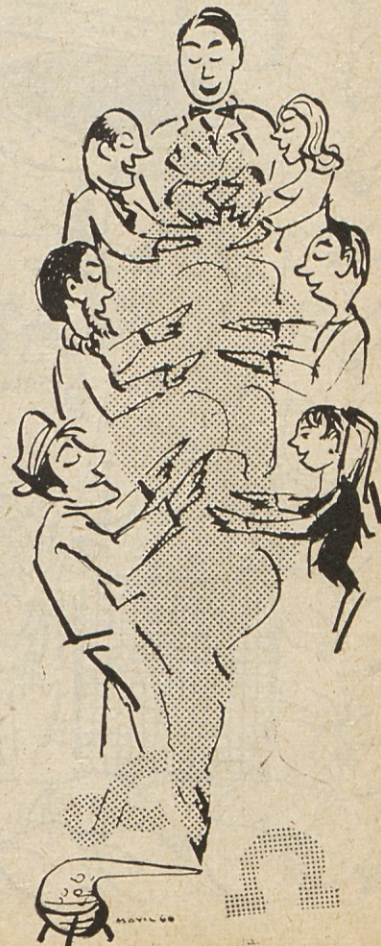
Govoriti nameravam o izgradnji tovarne plastičnih mas in kemikalij na Žitnjaku v Zagrebu. To bo v bistvu prvi petrokemijski gigant, zgrajen v Jugoslaviji — oziroma prvi take vrste na vsem evropskem jugovzhodu. Že sam prostor za tovarno, ki bo obsegal 400.000 kvadratnih metrov, je dokaz te ogromnosti, a tudi 23 milijonov dolarjev, ki jih bomo uporabili za gradnjo, potrjuje gornje dejstvo. Nadaljnjih 6,5 milijona dolarjev bomo uporabili za nabavo licenc in dela opreme iz inozemstva, vtem ko bomo gradbena dela in montažo finansirali iz domačih sredstev. Vsi stroški za iz-

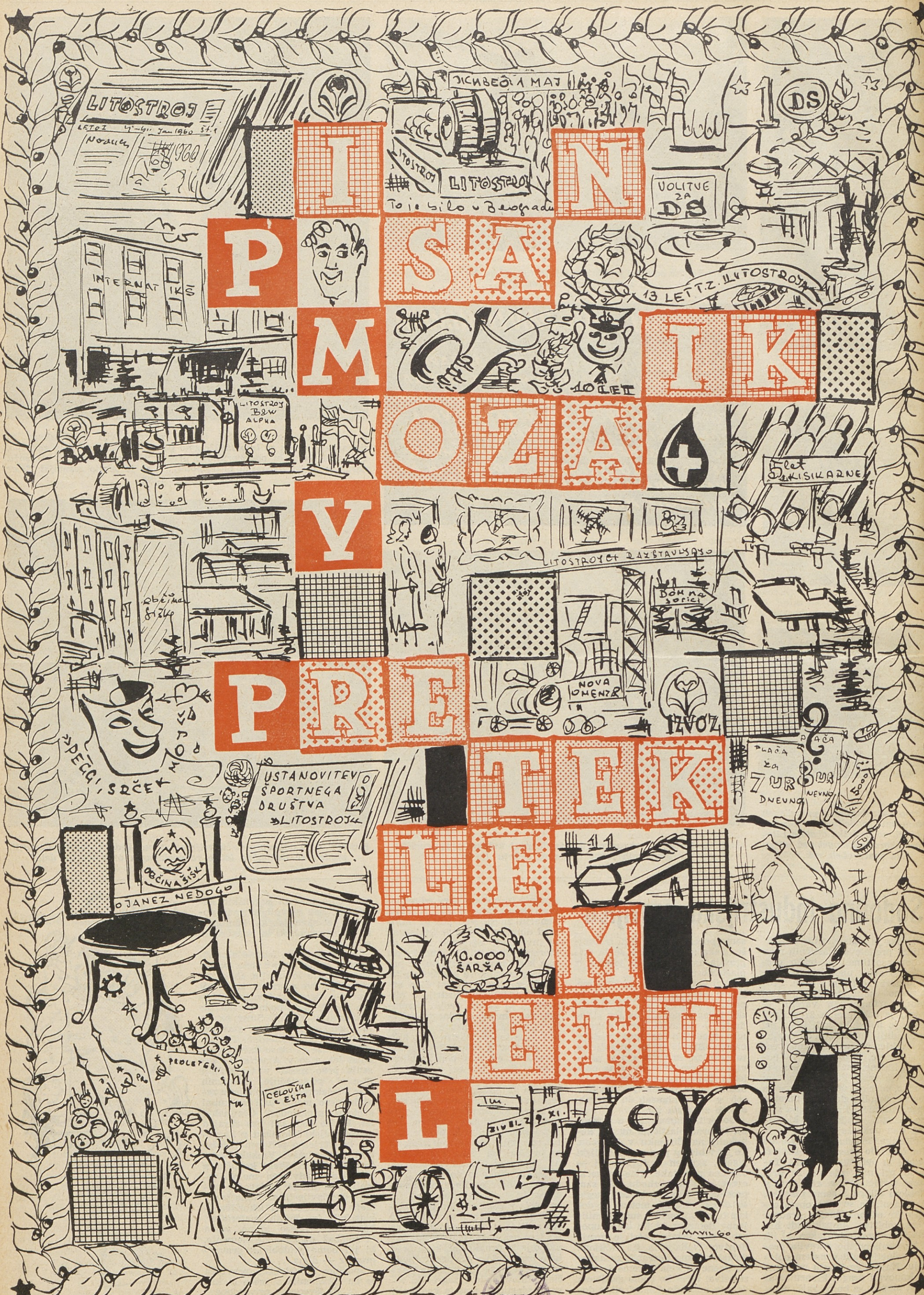
gradnjo in opremo tega edinstvenega kombinata bodo v našem denarju znesli več kot 21 milijard dinarjev. Da bodo koristi od te investicije ogromne, zares ne moremo dvomiti. Ko smo že pri tem kemičnem kombinatu, se približe spoznajmo še s petrokemijo. To je v bistvu ključni člen sodobne svetovne industrije s plinom in ki zaradi svojih ogromnih ekonomskih prednosti doživlja na sedanji razvojni stopnji najburnejšo ekspanzijo tam, kjer so bogati viri plina. Da je naša domovina več kot bogata plina, nam ni treba posebej poudarjati. Samo zemeljskega plina, ki se sprošča iz nafte, bomo dobili to leto okoli 26 milijonov kubikov, do konca naslednjega leta pa približno 50 milijonov kubikov. Do sedaj smo ta plin, komaj je sisknil iz zemlje, spuščali v zrak in ga prižigali na bakli. Takega plina imamo v Jugoslaviji največ. V takem dimu so do sedaj izginjale milijarde dinarjev. Samo letos in prihodnje leto bo še spuhnela v zrak v obliki neizkoriščenega plina vrednost približno 450 milijonov dinarjev. In kje so pri tem vsa naša ostala naftonosna polja in drugi plini, ki se prav tako izgubljajo v zraku? Ko bodo izkoriščene vse te ogromne količine plinov, bodo v zagrebški tovarni plastičnih mas in kemikalij proizvajali letno nad 27.600 ton

plastičnih mas in organskih kemikalij. Ena glavnih surovin novega petrokemijskega kombinata pa bo zemeljski in rafinerijski plin.

Da bomo lahko izkoriščali tudi metan, bomo morali šele postaviti ustrezno industrijo. Prav zaradi tega bo potreben nadaljnji korak — izgradnja tovarne umetnih gnojil, ki jo bodo po načrtih namestili v Kutini. Sicer pa bo ta gigant proizvajal v glavnem plastično maso polietilen. Ta plastična masa je stara komaj petnajst let, a je v Ameriki že zasedla prvo mesto v tamkajšnji skupini proizvodnje plastičnih mas. Pričakujejo, da bo kmalu zasedla prvo mesto tudi v skupni svetovni proizvodnji. Čez nekaj let, ko bo tudi pri nas zgrajen petrokemijski kombinat v Zagrebu, bo verjetno podoben položaj tudi v naši državi. Vsekakor bo z izgradnjo zagrebškega kemičnega kombinata ustvarjen močan temelj za še hitrejši proizvodni razvoj Jugoslavije in načrtana jasna meja za prehod od izkoriščanja klasičnih in dragih materialov, kot so les, železo, krzno, volna in bombaž, na kemične elemente, ki jih bomo pridobivali pravzaprav iz — dima...

Sodobna industrijska pravljica se bo spremenila v meso in kri. (Iz Sveopćeg privrednog lista) V. M.

P
I
S
A
Z
A
Z
A
V
P
R
E
T
E
K
L
E
T
U
1
9
6
1